

časopis

**ZEMĚDĚLSKÁ
PÔDOHOSPODÁRSKA
ŠKOLA**

8

DUBEN 2015
77. ROČNÍK

ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLSTVÍ A ROZVOJ
VENKOVA

NAD POKUSY S ŘEPKOU

NOVÁ ŠKOLNÍ BUDOVA V JÍLOVÉM

INTERNETOVÁ ZÁVISLOST

KOUZLO ZEMĚDĚLSKÉ TECHNIKY

CUKRÁŘSKÉ SLAVNOSTI

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Obsah

Contents

	Duben – oslava lesů	3		April – month celebrating forests	3
	Zemědělské školství v návaznosti na rozvoj venkova a podpora podnikání na venkově	4		Agricultural schools and their connection to rural development and entrepreneurial support	4
	Jarní setkání nad pokusy s řepkou	11		Spring meeting and experiments with rapeseed	11
	Spolupráce školy a praxe ve skutečnosti	13		Real cooperation between schools and practice	13
	Informační servis			Information service	
	Zastoupení Evropské komise	14		Representation of the European Commission	14
	Otevřela se nová školní budova			New building opened	
	v areálu Středního odborného učiliště potravinářského v Jílovém u Prahy	16		On campus of the Food Secondary School in Jílové	16
	„Školní zahrada – místo pro poznávání“	18		„School gardens – place of learning“	18
	Paznehtářský kurz	19		Course on hooves	19
	Potřebujete nebo máte jen zájem odhadnout svoji internetovou závislost?	20		Do you need or just want to estimate your internet addiction?	20
	Kouzlo zemědělské techniky	21		The magic of agricultural machinery	21
	Výstava Papírové modelářství v Čáslavi	21		Paper modelling exhibition in Čáslav	21
	Zámecká pouť na Kačíně	21		Chateau fair at Kačina	21
	Cukrářské slavnosti	21		Confectioners' fair	21
	Výstavy a veletrhy, květen 2015	22		Exhibitions and trade fairs in May 2015	22
	Hladomor v 30. letech nejen na Ukrajině	24		Famine in the 1930s not only in Ukraine	24
	Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás IV. část			Notes from the road to top agricultural scientific institution in the country Part IV	
	Česká akademie zemědělských věd	25		Czech academy of agricultural sciences	25

Časopis vychází jednou za měsíc podle školního roku; číslo 8, ročník 77, vyšlo v dubnu 2015

Časopis vydává

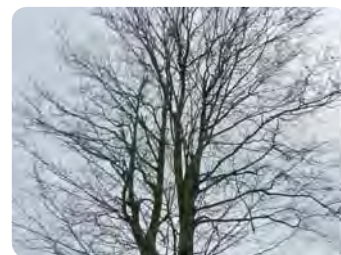
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 00 Praha 2, tel.: +420 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
spolupracuje s Agroinstitútem Nitra, štátny podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra, tel.: +421 377 721 802, e-mail: Zuzana.Horvathova@agroinstitut.sk
www.zemedelskaskola.cz

Duben – oslava lesů

Olše – dřevina roku 2015 Lesů ČR

V rámci svých výchovných a vzdělávacích aktivit vyhlašuje státní podnik Lesy České republiky již řadu let vybranou dřevinu, kterou v daném roce přibližuje široké veřejnosti. Pro letošní rok byla dřevinou (stromem) roku vyhlášena olše.

Historické rozšíření olší u nás dokládají mimo jiné desítky místních jmen, a to jak sídel, tak vodních toků, rybníků či místních tratí (Olše, Olšina, Olšovec, Olšany, Olešnice apod.). Svoji pozornost si tedy jistě zaslouží. Rod olše (*Alnus*) je blízký příbuzný rodu bříza (*Betula*), s nímž je řazen do stejné čeledi břízovité (Betulaceae). Jednotlivé druhy rostou především v mírném pásmu severní polokoule. Dle informací na Biolibu je v současnosti na světě popsáno celkem 42 druhů a 10 kříženců olší. Mezi naše domácí druhy se řadí olše lepkavá (*Alnus glutinosa* /L./ Gaertn.), olše šedá (*Alnus incana* /L./ Moench.) a olše (nebo také olšička, popř. křestice) zelená (*Alnus alnobetula* /Ehrh./ C. Koch).

Dne 9. 6. 2015 pořádá Česká lesnická společnost s partnery v rekreačním středisku Olšina u Horní Plané odborný seminář s exkurzí, věnovaný olši coby dřevině roku 2015. www.cesles.cz Zdroj: Silvarum.cz

Z žákovského časopisu HomeLes Střední lesnické školy v Hranicích

Strom

Nad jednou krásnou dědinou stával strom. Nádherný rozložitý starý akát... A pod ním byla stará lavička. Po delší době jsem se na to místo opět dostal. Našel jsem pouze zbytky lavičky a po akátu velký pařez. V té chvíli jsem začal přemýšlet nad tím, jaký měl ten strom vlastně osud...Jednoho dne dopadlo jedno šťastné semínko do úrodné půdy. Na jaře, až nastal jeho čas, odstartovalo svůj závod o život. Začalo klíčit... Pomaličku se draly nesměle zelené lístky za světlem. Svůj závod vyhrálo... Ze semínka se stal semenáček a ze semenáčku malý stromek... Kolem něho pobíhaly děti pasoucí husy. Mezi nimi byl i Janíček s Aničkou... Běhali tam jen tak bosí mezi husami kolem toho akátu. To bylo snad ještě v dobách, kdy zloděje honili četníci, a pan učitel byl nejváženější osobou ve vesnici... Spadlo několikero toho podzimního listí. Povyrosl strom a povyrostli ti dva. Janíček a Anička.

Byl to vlahý večer, nad krajinou visela omamná akátová vůně a ti dva holúbci si slíbili lásku... Slibovali a stvrzovali tak dlouho, až se jim narodil malý Jenda... A i teď chodili shlížet na náš milovaný jihomoravský kraj, na linky vinohradů, kaňky remízků... Pomalu plynul čas, strom měl o několik letokruhů víc, Janíčkově se už ve vlasech třpytilo stříbro. Vzal pilečku a sekerku a vydal se k krásné dřevině. Z několika prkének udělal lavičku, na kterou pak s Aničkou usedal... Byli jako ten strom... Do hladké kůry se začaly vrývat vrásky, postava se pod tíhou práce shrbila a v očích se jim zřela laskavost a moudrost... A jak se čas nedá zastavit, tak i smrt přišla... Zastihla Janíčka, Aničku i ten akát...

Na tom místě jsem si uvědomil, že teprve až nám něco zmizí, tak zjistíme, jak nám to bylo blízké a drahé. V dnešní uspěchané době si nedokážeme udělat čas ani na to malé pozastavení a zamyšlení se nad i úplně obyčejnými věcmi...

Morchack

Místo mého srdce

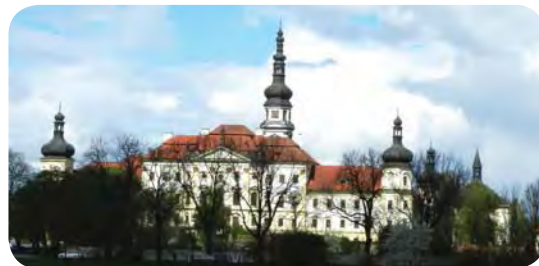
Tak jako každý mám i já své místočko, kde se schovám alespoň na malou chvíli před realitou. Jsou totiž momenty, kdy mám pocit, že mi starosti a úkoly přelézají i culík na hlavě. Pak stačí deset minut rychlé chůze a jsem tam, kde to miluji. Moje místo je totiž palouček obklopený hustými lesy, kde roste vysoká tráva a v létě plno lučního kvítí. Cestou ke svému místočku minou starý kostelík. Následuje malý vesnický hřbitůvek, u kterého vždy stojí minimálně dvě sousedky, jež si něco horlivě vyprávějí, a za ním kravín, kde mě krásy zdraví svým bučením. A to je konec civilizace. Za ní se rozprostírá soukromý rybník sousedů Sekaninových a pak už jen bublající potůček, křoví a kopřivy.

Náhle jako mávnutím kouzelného proutku se přede mnou rozvlní šumivý les, kterým vede úzká cestička až na mou pohádkovou mytinku. Usadím se do vysoké trávy, zavřu oči a naslouchám..., šumění listí, cvrkotu cvrčků, bzukotu včel. Mám pocit, že mě někud sleduje pár očí. Snažím se ani nepohnout ani nedýchat... A někdy se podaří, že uvidím, komu ten pár očí patří. Jsou to náhody a já vím, že tu nejsem sama, ale nevádí mi to. V tuhle chvíli jsou školní písničky, zkoušení a každodenní povinnosti velmi daleko.

Lucie

V březnovém čísle Zemědělské školy jsme uveřejnili pozvánku do Benešova na letošní celostátní soutěž žáků středních zemědělských škol oboru Agropodnikání (16. a 17. dubna). V loňském roce ve dnech 10. a 11. dubna měla tu čest každoročně pořádanou soutěž připravit Střední škola zemědělská v Olomouci (v současnosti už Střední škola zemědělská a zahradnická), která ve svém doprovodném programu nabídla také workshop na níže uvedené téma.

Zemědělské školství v návaznosti na rozvoj venkova a podpora podnikání na venkově

Workshop v rámci prováděcího plánu akcí Celostátní sítě pro venkov v Olomouckém kraji připravila už zmíněná Střední škola zemědělská a zahradnická v Olomouci, dále Krajská agentura pro zemědělství a venkov Olomouckého kraje a Univerzita Palackého v Olomouci. Posluchači byli především učitelé středních zemědělských škol a studenti univerzity. V přednáškové části vystoupili pak kromě organizátorů představitelé a zástupci Olomouckého kraje, ministerstva zemědělství, Okresní agrární komory Olomouc, Asociace soukromých zemědělců a Zemědělského družstva Unčovice. Jistě i s odstupem jednoho roku nebude bez zajímavosti si besedu připomenout.

Seznáme se s hostitelskou školou.

Výuka na Střední škole zemědělské Olomouc probíhá ve dvou budovách, a to v ulici U Hradiska, kde jsou soustředěny studijní obory, a na Gorazdově náměstí (učební obory, nástavby), dále pak na odloučených pracovištích a v řadě smluvních podniků. V nabídce mají dva čtyřleté studijní obory – Agropodnikání a Zahradnictví. Z tříletých učebních oborů je největší zájem o Opraváře zemědělských strojů, Zahradníka, Prodavače – květiny, nově je otevřen obor Jezdec a chovatel koní. Rovněž je mezi uchazeči o maturitní zkoušku velký zájem o nástavbové studium, a to jak v denní tak v dálkové formě.

Naším cílem je, jak také uvedl ředitel olomoucké střední školy, dostat zemědělské obory mezi obory podporované. Olomoucký a Zlínský kraj má vytipovaných kolem 27 oborů, které jsou podporovány stipendiem. Už asi před 10 lety chtěl jeden zemědělský podnik podporovat stipendiem žáka, či studenta zemědělské školy, zájem však nebyl. Generační problém, který čeká zemědělství, je znám, snad se doba pohnula. Místa pro absolventy jsou, to si v dnešní době uvědomují už i rodiče.

Jak vypadá situace ve školství v Olomouckém kraji?

To bylo téma pro zástupce Olomouckého kraje. Olomoucký kraj je zřizovatelem i středních zemědělských škol v kraji, vykonává také metodickou pomoc. V roce 2001 kraj převzal zřizovací kompetence ke 170 příspěvkovým organizacím (z toho bylo 81 středních škol), po racionalizaci sítě škol zůstalo v současnosti (duben 2014) 119 příspěvkových organizací (64 středních škol). Z tohoto počtu nabízí zemědělské případně lesnické obory 13 středních škol (z toho dvě má jiný zřizovatel). Na těchto středních školách studuje 1 500 žáků.

Spolupráci se snaží kraj navázat se zaměstnavateli, s Agrární komorou, se zástupci ministerstva školství..., jejich společné diskuze se zabývají otázkou vstupů, výstupů, otázkou kvality žáků, vzděláním na trhu práce, otázkou podpor, otázkou stipendií. Na jednání zvou i představitele středních škol, usilují o provázání zaměstnavatele, trhu práce, školy. Po úspěšné propagaci a podpoře technických oborů v kraji chtějí zkusit obdobně navázat propagaci zemědělských oborů.

Jaké jsou další záměry Olomouckého kraje v oblasti zemědělského školství? Už v roce 2003 při zpracovávání dlouhodobého záměru vytvořili pracovní skupiny složené z ředitelů jednotlivých typů škol a sociálních partnerů (hospodářská komora, úřady práce, zaměstnavatelé...), a protože se blíží opět doba zpracování dlouhodobého záměru, rádi by tyto aktivity oživil.

A základní aspekty dlouhodobého záměru? Vzdělávací nabídka škol musí reflektovat nejenom požadavky žáků a rodičů, ale i druhů práce a zaměstnavatelů. Ředitelé škol zasílají návrhy na strukturu a kapacitu oborů, které chtějí v následném školním roce otevírat, vše pak projednávají poradní orgány kraje, kde jsou zastoupeni i zaměstnavatelé.

Olomoucký kraj nemá speciální koncepci, která by se týkala rozvoje zemědělského školství, nicméně kritéria a podmínky rozvoje odborného školství, potažmo zemědělského školství jsou v dlouhodobém záměru zpracovaném řediteli škol. Oblasti zemědělského školství se věnuje v Olomouckém kraji opravdu velká pozornost, všichni si uvědomují problém s demografickým poklesem, s víceoborovými třídami, je to otázka dofinancování těchto tříd (zařazení do rozvojového programu). Zemědělských škol si hledí zejména v okrajových částech kraje (Jeseník), nedívají se na tyto školy pouze z pohledu ekonomického, ale i je vnímají jako jednotku sociálně-kulturně-ekonomickou. Mají tu své místo a mají co nabídnout!

A pohled z ministerstva zemědělství?

Všichni chceme, aby vzdělávací systém v zemědělství úspěšně fungoval. Chceme, aby byly naplněny požadavky zaměstnavatelů, aby byli absolventi uplatnitelní a měli za to dostatečný výdělek..., na tom všem závisí konkurenceschopnost našeho zemědělského sektoru.

Setkávají se u kulatého stolu k odbornému vzdělávání, a to i s představiteli ministerstva školství. Řešili mj. predikci požadavků

na trhu práce. Zde je velký rozpor mezi tím, co produkují školy a co je potřeba na trhu práce, co vyžadují zaměstnavatelé. V současné době jsou školy tlačeny k oborům, které jsou pro uchazeče lákavé. Čistě zemědělství – agropodnikání – už příliš zájemců nepřitahuje, a přitom je na trhu práce žádané.

U kulatého stolu projednávali rovněž oblast mistrovských zkoušek. Řemesla je nutno posílit. Lidé, kteří ovládají řemeslo, by měli mít možnost dodatečně složit zkoušky, aby po určité praxi mohli i vzdělávat a zvýšili tak celkovou úroveň daného řemesla. Při projednávání oblasti technického vzdělávání, které je v současnosti podporováno, je negativně překvapila skutečnost, že do technických oborů nepatří obory zemědělské. V dnešní době si zemědělství bez techniky nedokážeme představit (opravář zemědělských strojů, opravář mechanizačních prostředků v lesnictví...).

Oproti státům Evropské unie naše zemědělství zaostává, a je to také díky nedostatku kvalifikovaných pracovních sil. Existují nové technologie, ale aby je podnik přijal, musí být na určité kvalifikační úrovni, musí mít odborně zdatné pracovníky. Demografický propad nedoženeme, nadto 50 % absolventů nenastupuje do svého oboru, ale to je i v jiných oborech. Rovněž 20 % žáků po 1. ročníku mění střední školu. Jak je udržet? V zemědělství pracuje 40 % pracovníků starších 50 let!

Ministerstvo zemědělství připravilo koncepci vzdělávání. Mezi hlavní cíle v oblasti vzdělávání patří i další odborné vzdělávání. V průběhu života každý změní asi 5x své zaměstnání. Střední zemědělské školy se budou muset pomalu orientovat i na vzdělávání dospělých, aby se nové technologie dostávaly pomocí středních škol dál.

Co se týče mimoškolního vzdělávání dětí a mládeže..., pokud chceme dostat děti do zemědělských oborů, musíme už začít v mateřské škole, na základní škole..., tam už je začít motivovat. Ministerstvo zemědělství proto financuje různé aktivity (včetně rybářských, včelařských kroužků, lesní pedagogiky...) – brzké poznávání provozu usnadňuje dětem pozdější rozhodování.

Další z cílů koncepce – transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe... – nové informace se musejí dostávat včas do škol! Je to problematika např. degradace půdy, klimatických změn, nedostatku vody... Jak se dá těmto negativním vlivům v zemědělství postavit? Odolné odrůdy, šetření s vodou, správná agrotechnika..., s tím vším se musí žáci prostřednictvím učitelů už na škole seznámit.

Důležitým bodem koncepce je optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol. Jak motivovat žáky pro výběr určitého oboru? Nejlepší je přes finance... Podniky si mohou v současné době odečíst z daní až 5 000,- Kč na žáka na střední škole, 10 tisíc na vysoké škole, pokud ho sponzorují. Tato daňová úleva funguje od 1. 1. 2014 (ministerstvo školství zpracovalo program na podporu odborného vzdělávání) a je nejenom na stipendia, ale i na tzv. žákohodiny v podniku. Pokud podnik koupí nějaké vybavení, přístroj, zařízení, na kterém se žáci učí, může si odepsat až 40 %. Motivující prvky tedy už jsou.

Pro vzdělávání učitelů existují stipendia, nabídky praktických odborných kurzů... Odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství ministerstva podporuje rovněž spolupráci středních škol s vysokými školami, s výzkumnými ústavy.

Ministerstvo zemědělství se chystá i podávat informace o tom, kde se dají získat kvalitní informační zdroje, a předávat je pedagogům (pro žáky). Absolvent v provozu by měl umět elektronicky např. zažádat o dotace, vyhledat si různé monitoringy, ceny...

Pro možnosti praxe využívají školy dotační program Školní závody, který podporuje spolupráci středních škol s podniky. Opět je možno žádat podporu i na zemědělské maturitní obory, ministerstvo přispívá 40 Kč na „žákohodinu“, ta se přenesla i do daňových úlev. Ministerstvo zemědělství vítá spolupráci s agrární komorou a s dalšími nevládními organizacemi – chtějí společně připravit predikci požadavků na zemědělské absolventy v jednotlivých krajích. V celé republice studuje v oboru Agropodnikání 4000 žáků (1200 v zahradnických oborech). Pokud jich polovina ve svém oboru nenastoupí, část odejde na vysokou školu, tak pro provoz moc absolventů nezbude.

Olomoucká zemědělská škola má ve svém kraji významnou tradici.

Vedení školy se řadu let intenzivně zabývá koncepcí školy a v této činnosti mu napomáhá školská rada. Dobrá spolupráce školy je v této oblasti se školním závodem – Zemědělským družstvem Unčovice. Už několik let je ze strany odborné veřejnosti, zejména prvovýrobci, vnímán problém, který spočívá v tom, že současný střední management postupně v zemědělských organizacích odchází do důchodu a těžce se za něho shání kvalitní náhrada. V prvovýrobě začínají chybět agronomové, zootechnici, ale také opraváři zemědělských strojů. Tento problém se stále prohlubuje. Má se venkovský prostor udržet, jako místo pro život lidí s možnostmi práce a zaměstnání?

Tento v podstatě generační problém je potřeba docela naléhavě řešit, přičemž zemědělské školství jako takové má v tomto svou nezastupitelnou roli. Otázka teda zní, jak do zemědělských škol dostat kvalitní žáky, kteří by pak v dostatečném počtu nástupem do zaměstnání a setrvání v něm tento generační problém řešili? (V zemědělství přitom jde o poměrně dobře placená místa!)

Škola, a to nejenom olomoucká, se nachází v situaci, kdy na jedné straně má nadstandartní vztahy s řadou prvovýrobců, kteří by o kvalitní absolventy měli zájem, na druhé straně se nachází v silně konkurenčním prostředí, kde přetlak soukromých škol v regionu způsobuje, že nabídka studijních míst silně převyšuje poptávku. Absolvent zemědělské školy však díky svému zemědělskému, ale také i technickému, ekonomickému, biologickému, chemickému vzdělání a díky řidičským oprávněním jen spíše výjimečně uváže na úřadu práce.

Zemědělské školy se na popsanou situaci snažily reagovat už s předstihem, už při prvních signálech ze strany odborné veřejnosti. Střední škola zemědělská a zahradnická Olomouc např. realizovala projekt „Střední školství v přechodu České republiky na novou politiku EU pro zemědělství a venkov“. Poznatky ze všech výstupových modulů byly následně zapracovány do výukových osnov, což jejím absolventům umožňuje lépe chápat venkovský prostor jako prostor pro udržitelný rozvoj, možnost podnikání v něm a zdroje na financování. V tomto duchu se chystají uspořádat seminář za účasti okolních stávajících obcí venkovského prostoru. Škola pro své zviditelnění organizuje dny otevřených dveří, nábořové akce, zúčastňuje se burzy středoškolského vzdělání Polaris, zapojuje se do odborných soutěží.

Pro lepší kontakt žáků s venkovským prostorem pořádá olomoucká škola mimo běžné praxe i odborné exkurze do zemědělských podniků, zúčastňuje se polních dnů a prezentačních akcí zemědělské techniky. Škola se snaží v rámci odborných exkurzí umožnit žákům návštěvy subjektů přibližujících venkovské prostředí a historii venkova, jako jsou muzea a skanzeny. Rovněž spolupracuje se zemědělskými firmami při nábořových akcích, dobré vztahy má s výchovnými a karierními poradci základních škol.

Školy jsou si velmi dobře vědomy toho, že podstatné břemeno při řešení zmíněného problému leží na nich samo. Přesto je třeba si položit k diskuzi pár otázek.

Vzhledem ke vzniklému v současné době naléhavému generačnímu problému zejména středního managementu v organizacích (i přes dobré vztahy se zemědělskými firmami, s agrární komorou, celostátní sítí pro venkov a dalšími subjekty)...

- ...nemohly by zemědělské firmy v této oblasti jít školám více naproti?
- Jak by vzniklé situaci mohla být ještě více nápomocná agrární komora, celostátní síť pro venkov a další?
- Nebylo by vhodné přes zřizovatele zemědělských škol, zemědělské firmy, agrární komoru či jiným způsobem zřídit stipendia, která by žáky základních škol motivovala a zároveň i zavazovala k nástupu do zemědělského provozu?
- Co by samy školy ještě dalšího mohly pro řešení problému udělat?

Univerzita Palackého v Olomouci na workshopu představila průzkum, který dělala u maturitních oborů na zemědělských školách v České republice pro potřeby zemědělského výboru parlamentu před třemi lety (údaje byly před workshopem aktualizovány). A jaké byly závěry?

Podle dotazníku ročně školy opustí 3500 absolventů, do zemědělského provozu jich nastoupí 50 %..., reálnější je 30 %, tj. asi 1 000 absolventů za celou Českou republiku (ostatní absolventi jdou na vysokou školu, mimo obor...). To není moc velké číslo. Dále výstupy univerzitního výzkumu uváděly, kolik je pracovníků v zemědělském provozu, jaká je jejich věková struktura, profesní struktura, kolik je potřeba středoškoláků... Z výzkumu se zjistilo, že požadavek provozu v následujících 20 letech (aby se ti, co odcházejí

do důchodu, vyměnili) je kolem 1600 nových pracovníků. Pokud by tedy 50 % absolventů zemědělských oborů nastoupilo do praxe, tak by nastala akorát rovnováha. Ale to asi nebude pravda, počítají spíše s 30 % nastoupených pracovníků do provozu. Z toho vyplývá, že se nebude dostávat každý rok asi 600 pracovníků a problém se bude prohlubovat.

Situace je rozdílná podle krajů, v Olomouckém kraji například (při 30% nástupu) by chyběla polovina potřebných pracovníků.

Na druhou stranu, nebezpečí hrozí i některým školám s málo žáky zemědělského oboru, že tyto obory zaniknou. Doba, kdy v ročníku byly dvě třídy, už je dávno pryč, bývá jedna a to ještě ne dostatečně zaplněná. Aktualizace průzkumu potvrdila, že ani po třech letech není trend příliš povzbudivý, a to ani po vylepšení demografické křivky. Je třeba jednat. Kdo nastoupí do zemědělské praxe? Brigádníky se situace řešit nedá, současná technika je už na vysoké úrovni, nejde drahý stroj svěřit nevyučenému.

Okresní agrární komora Olomouc byla už vícekrát vzpomenu jako dobrý partner školy. Podle zástupce komory je uváděná problematika velice rozsáhlá, je třeba se rychle zorientovat a začít hledat nějaký model pro fungování školství ku prospěchu zemědělství jako takového.

Zemědělství v České republice je vzhledem k historickému vývoji nastaveno na větší zemědělské podniky. Zemědělskou produkci v České republice tvoří ze 75 % zemědělské podniky s ha výměrou nad 500 ha (90 % mléka pochází z těchto podniků). Tomuto stavu se musíme přizpůsobit. V jiných zemích, např. v Rakousku, byl vývoj odlišný, tam se „předával grunt z otce na syna“... U nás je nutné vytvořit odborné zázemí pro budoucí management a jejich zástupce, kteří by v práci pokračovali. Bohužel, demografická křivka je špatná, potřebných lidí se nedostává, do pěti, deseti let tu bude problém daleko hlubší, složitější. „Pokud to nehoří, jen se o tom povídá a nic se nedělá.“ Nevyřeší to ani ministerstvo školství, ani kraj, prvotní popud by měl zaznít na úrovni zemědělských podniků, ať už jsou organizovány v agrární komoře, v asociaci soukromých zemědělců, v nevládních organizacích...

Mezi přednášejícími byl i zástupce Asociace soukromých zemědělců Olomouckého kraje. Asociace je partnerem Agrární komory a zastupuje především rodinné farmy. Jedním z jejich cílů je i podpora zemědělského školství (např. formou žákovské praxe). I ministerstvo a kraje by mohly pomoci, zemědělství a venkov jsou „trochu jiné“, než ostatní odvětví, než městské aglomerace. Školy potřebují dobré vybavení, žáci nemohou jezdit na 20 let starém stroji, musejí se naučit ovládat současnou moderní techniku, se kterou se setkají v praxi. Oblast zemědělství a venkova je velmi široká i školy by měly být více nápomocny. Z jejich strany by uví-

tal větší spektrum nabídky, větší servis i pro veřejnost. Užitečnými počiny škol jsou kurzy, školení, semináře, workshopy, a to i pro starší zájemce.

Zemědělské družstvo Unčovice bylo předrečníky už několikrát zmiňováno. Kromě toho, že je to velký zemědělský podnik, je rovněž školním závodem (učitelé soutěžících žáků měli možnost družstvo navštívit) a se školou spolupracuje „léta letoucí“. Obhospodařuje 6,5 tis. ha, chová 800 krav, 600 prasnic + výkrm (6–7 tis. prasat). Vytváří tak dobré prostředí pro žáky, budoucí zootechniky, kteří k nim přijdou na praxi. I budoucí mechanizátoři najdou uplatnění ve dvou velkých mechanizačních střediscích. Unčovice patří k podnikům, které pracují na velké technické úrovni, využívají všechny nové technologie, navigace, GPS..., i školy někdy ani netuší, jak v tomto směru vývoj postoupil. Do budoucna ale cítí obrovský generační problém!

Následující informace mohly posluchače překvapit, ale skutečnost je taková. V Unčovicích by i pojmul více žáků, ale otevřené studijní programy neprodukuje tolik žáků, o kolik by měli zájem – stávající počet je pro družstvo nedostatečný. Využili by i žáky (pokud by ti měli zájem) na sezonní práce, přes léto, na brigády. Vědí, že mladí kluci se zajímají o technologie, o traktory a oni mohou krásné stroje nabídnout. Problémem ale někdy bývá žáky na praxi dostat, při déle trvající praxi často nedocházejí, jak by měli.

„Kde je chyba?“ Setkávají se s tím, že zodpovědnost všichni „hází na školu“ – (proč nedonutí žáky, aby na praxi chodili), ale podle přednášející problém začíná už v rodině. Pro rodiče je samozřejmě důležité, aby dítě mělo vzdělání, ale preferují obory jako ekonomika... Žáci by rádi pracovali v kancelářích, ale po absolvování ekonomických škol zjistí, že praxe je trochu jiná, že absolventů je hodně a trh všechny nepojme.

A když se vezme současná věková struktura, tak do 5–6 let se dá očekávat obrovský problém. Zemědělské družstvo Unčovice neustále nabírá nové pracovníky, ale musí brát lidi, kteří jsou nequalifikovaní. Chodí k nim zájemci z profesí jako prodavač, lidé ze strojírenství..., oni je zaučí, aby manuálně práci zvládli, ale „krá- vě, traktor, setí... jinak nerozumí“. To bude do budoucna velký problém!

Co k tomu ještě říci? Škoda, že tu nejsou přítomni rodiče nových středoškoláků. Rodiče by se měli zamyslet, zda jejich syn či dcera najdou do budoucna uplatnění. Zemědělství má obrovský potenciál, není už tak špatně ohodnoceno (pokud je absolvent šikov- ný). Práce v zemědělském podniku není monotónní, je to práce v přírodě, se zvířaty. Ale je to také práce sezonní a práce časově náročná. Nabídka trhu práce však není u nás tak pestrá, aby si každý mohl vybírat.

Je to skutečnost, je to úvaha na zamyšlenou. Zemědělství bude mít do budoucna potenciál, jsou v něm peníze, zemědělci si kupují novou techniku. Spousta nezasvěcených lidí může být při návště- vě zemědělského družstva překvapena, jak se vizuálně mění, jak to v družstvu teď pěkně vypadá – moderní stroje, budovy, okolní úprava...

Odezněla poslední přednáška, která posluchače uvedla do pro- blematiky zemědělského školství a rozvoje venkova, a nastala živá diskuze. Uvedla ji informace o situaci na České zemědělské univerzitě, která ještě doplnila smutnou statistiku: V letošním roce vychází 8 agronomů, před 35 lety jich bylo 120...

Diskuze byla živá, místy bouřlivá, následující body uvádějí jednotli- vá vystoupení diskutujících, jak šla za sebou:

- Posluchačům mezi pozvanými chyběli představitelé z ministerstva školství. Po vyslechnutí přednášejících by si na MŠMT lépe uvědomili rozdíly mezi gymnázii a odbornými školami. Získali by přehled o potřebnosti těch kterých absolventů, poznali by, co všechno škola svým žákům dává, a že to také něco stojí (řidičský průkaz...). I slučování více rozdílných škol není vždy nejlepším řešením. Zemědělská škola v těchto situacích většinou ztrácí ve prospěch atraktivnějších či „levnějších“ oborů.
- Pokud nebude dostatek absolventů zemědělských škol, zaměstnavatelé nebudou mít kvalitní pracovníky. Situaci je třeba řešit ve spolupráci se zaměstnavateli, rezorty, kraji... Jak už bylo řečeno, „obor Agropodnikání je drahý“, ale absolventi musí poznat kvalitní techniku. Pro svou další práci získají už na škole potřebné průkazy, různá oprávnění...
- Sít zemědělských škol by měla být zachována, nikdo, kdo se chce učit zemědělství, nebude jezdit desítky kilometrů daleko...
- Slučování škol je v kompetenci krajů, jako jejich zřizovatelů. Olomoucký kraj už nepovoluje navýšení tříd gymnázií. Na žáka gymnázia a na žáka střední odborné školy jsou rozdílné normativy.
- Kvalita absolventů středních odborných škol je i odrazem přijímaných žáků ze základní školy. Co umí? V 90. letech byla nabourána struktura školství (poměr žáků v učilištích, odborných školách, gymnáziích). Můžeme udělat kvalitního absolventa střední odborné školy ze žáka, který by byl tehdy na středním odborném učilišti?
- Pozastavujeme se někdy nad rozmanitostí školami nabízených oborů, zaměřením... Stát neplánuje, má to vyřešit trh – tak se školy chovají tržně a nabízejí směry jako „rybičky, koně...“, aby nalákaly uchazeče, aby přežily. Veřejnosti se to líbí, další uplatnění na trhu práce už nedomyšlejí.

- Od 90. let se podařilo dostat zemědělství ve vědomí lidí až někam na dno. Jak to dostat zpátky? Co třeba takový návrh? Veřejnoprávní televize patří státu, proč se tam zvou lidi, kteří „masírují mozky posluchačů nesmysly“, ať se tam zvou lidé, kteří řeknou něco potřebného – vysvětlí běžným posluchačům, že naše zemědělství bude potřeba, že jeho prosperita se odráží i v našich kvalitních zdravých potravinách, ve správné péči o krajinu, o vodní zdroje...
- Výrazně se otvírají nůžky v technologii i v praxi, ve financování zemědělského školství.
- Otázky kvalitní praxe žáků ministerstvo zemědělství už dlouhodobě řeší. Možná řešení projednává i s ministerstvem školství. Chtěli zřídit tři centra odborného vzdělávání, která by fungovala pro celou republiku. Mělo to být centrum pro rostlinnou výrobu a živočišnou výrobu s nejnovějšími technologiemi, se kterými by se žáci mohli seznámit, poznat fungování moderního zemědělského provozu. V současné době školy nemohou být dostatečně vybaveny, zemědělství je různorodé. Centra jsou stále ještě ve hře, koncepci ministerstvo zemědělství má. Mimo zmíněné zemědělské centrum se uvažuje o lesnickém centru a centru zahradnickém. Je to otázka vyjednávání, otázka evropských peněz. Kdyby se centra podařila zřídit, tak se dá předpokládat, že příslušné firmy by jednomu centru v republice své stroje třeba i zapůjčily.
- Je zemědělství na dně? Státní maturity možná odradily ty žáky, kteří na studijní obory nemají předpoklady. I rodiče si to začínají uvědomovat, to je důležité. Druhá věc, na kterou veřejnost slyší, je bezpečnost potravin. Všichni už podvědomě cítí, že naše potraviny jsou kvalitní. I ministr zemědělství chce podpořit zahradnické obory, zelinářství, ovocnářství..., aby nebylo všechno dovezené.

- „Sedlák není vidlák“. V návaznosti, co tu bylo řečeno – řidič moderního traktoru musí mít větší znalosti, než třeba řidič kamionu. Je nutné v tomto směru změnit chybné povědomí veřejnosti. Je špatné, když zemědělská škola už žákovi nenabídne minimálně řidičský průkaz C. Technika roste, odbornost, náročnost je větší, řidičský průkaz je základ...
- Vybudovat nová odborná centra? Stála by hodně peněz a těžko by byla všem školám dostupná. Lepší cestou v zemědělském kraji by byla podpora škol, které jsou schopné výukou, technickým zázemím, stroji se postarat o kvalitní vzdělání. Centra jsou zbytečná, lepší je už hotovou strukturu propojit. Chce to intenzivní jednání s nejlepšími podniky. Je třeba si uvědomit, jak se řítíme s kvalitou pracovníků dolů, jaký problém nás v brzké době čeká. Zemědělství má, bohužel, špatný kredit, i když v současnosti jeho ekonomika předbíhá tento negativní obraz. Ale než se špatné povědomí u veřejnosti zase zvrátí, než bude opět zájem „dát děcka do zemědělských“, než se to „nastartuje“, tak uplyne 10–20 let. Je to daň za to, co u nás proběhlo v 90. letech, daň marasmu naší společnosti, daň jak vychováváme děti. Nedá se nic dělat, než počkat, až se to „vyčistí“. Někde se začít musí.

- Všichni víme, o čem mluvíme, že přesvědčujeme přesvědčené. Lze jen doufat, že workshopem to nekončí. Olomoucký kraj by rád vylepšil práci s výchovnými poradci – ta se nedaří. Jednají s pražskou hospodářskou komorou, dodávají krajským výchovným poradcům potřebné materiály. Snaží se ukázat, že zemědělské podniky už nevypadají tak, jak si mnozí rodiče ještě myslí. Uvažují i o organizování exkurzí do příslušných podniků. Byl by zájem ze strany žáků, ze strany výchovných poradců? Jak přispět ke zkvalitnění mediálního obrazu, ovlivnit práci výchovných poradců (jsou pod základní školou, kde není kraj zřizovatelem).

- Má zemědělství špatný obraz? Trochu si to také my zemědělci děláme sami. Ztěžujeme si – neurodilo se, bylo sucho..., veřejnost vidí, že se tam nevydělává, dáte děcko do oboru, který bude prodělečný?
- Můžou za to média, která z rozhovorů k zemědělské problematice vytrhují jen něco.
- Školy využívají zemědělské podniky v okolí, někdy ale musí hodně prosit, aby žáky do podniku pustili..., alespoň podívat, „sáhnout si“ na krávu, podojit. Zemědělské podniky nemají vždy o školy zájem, nechtějí žáky na praxi brát. „Mohli by jim snížit doживost...“
- Rukavici musí zvednout podniky a něco školám nabídnout.

Přesvědčujeme přesvědčené? Zkušenosti diskutujících byly různé i rozdílné. Odevšad vysvítalo, že kromě politických rozhodnutí je velmi důležité osobní nasazení, znalost prostředí, zájem o dobrou věc a možnost jednotlivce situaci ovlivnit – a nalezení a „propojení těchto spojenců“, přesvědčení ostatních o správnosti a prospěšnosti řešení... Někde se to podařilo, někde k tomu směřují.

Snad se s těmito informacemi seznámí všichni, kteří mohou na průběh změn pozitivně působit. Snad se něco dozví i veřejnost, která pak třeba získá na zemědělství lepší pohled i něco nového pochopí!

Jarní setkání nad pokusy s řepkou

S jarním sluníčkem začaly i polní dny zaměřené na pěstování řepky olejky. K jednomu z prvních patřily ty v zemědělském podniku KLAS a. s., v Petrovicích na Benešovsku a v Agropodniku Humburky, a. s. v okrese Hradec Králové ve dnech 19. a 20. března. Zúčastnění si prohlédli poloprovozní pokusy se třemi desítkami odrůd.

Informace o pěstitelských technologiích řepky a o jednotlivých odrůdách přítomným podali Ing. David Bečka, Ph.D., a prof. Ing. Jan Vašák, CSc., z katedry rostlinné výroby České zemědělské univerzity v Praze.

Pokles výměry v ČR

Plocha pěstování řepky se v České republice v posledních letech zmenšuje. Podle mínění **prof. Vašáka** v budoucnu už nikdy nelze u nás počítat s více než čtyřmi stovkami tisíc hektarů řepky, jako tomu bylo v nedávné minulosti. V letošním roce by u nás měla výměra řepky podle prodaného osiva dosahovat asi 390 tisíc hektarů,

ale skutečnost bude jiná. Prof. Vašák se domnívá, že se plocha pěstování řepky v ČR pohybuje kolem 350 až 360 tisíc hektarů.

Prof. Vašák přítomné seznámil s některými výsledky pokusů. Z odběrů rostlin se ukázalo, že v průběhu letošní zimy kořeny řepky narostly zhruba čtyřikrát, ale nadzemní biomasa se zvětšila pouze na necelý dvojnásobek.

Zatímco obvykle bývají po zimě porosty řepky spíše slabé a není vhodné používat regulátory růstu, v letošním roce byly rostliny na jaře na rozdíl od jiných let neobvykle silné. Použití morforegulatorů do porostů řepky tak představovalo vhodný zásah. Silné rostliny se vyplatí regulovat, nejlépe fungicidy s morforegulačním účinkem.

Rostliny se po aplikaci nejen zkrátí a rozvětví, ale také budou odolnější vůči napadení fómovou hnilobou. Fóma ohrožuje hlavně rostliny poškozené škůdci, například květilkou zelnou. Porosty řepky poškozuje i řada dalších škůdců, mimo jiné slimáci a dřepčící. Poškozené rostliny pak snadněji napadají i další choroby.

V teplém březnovém počasí do porostů řepky začínali létat krytonosci. Pokud kolísá počasí, střídá se teplo a chladno, vyplatí se preventivně použít levný pyreteroidní insekticid. Později, při ustálené vyšší teplotě, je vhodné aplikovat razantní přípravky, například Nurelle D. Proti bejlororce prof. Vašák doporučuje porosty řepky ošetřit ve fázi žlutých poupat pyreteroidem Markate 50.

Podíl hybridů stoupá

O současné odrůdové skladbě ozimé řepky hovořil **Ing. Bečka**. Uvedl, že opět na našich polích vzrostl podíl hybridů, kterým v České republice už patří přes osmdesát procent. Nejpěstovanější odrůdou u nás je v letošním roce hybrid DK Explicit. Další místa patří hybridním odrůdám Sherpa, DK Exquisite, Arsenal a Rohan. Z liniových odrůd je u našich pěstitelů nejrozšířenější Ladoga. Tato odrůda slouží jako kontrola v poloprovozních pokusech.

Ing. Bečka zúčastněné seznámil s výsledky loňského roku, kdy se porovnávalo 28 odrůd řepky. V průměru osmi pokusných poloprovozních lokalit poskytla nejvyšší výnos hybridní odrůda Granat. Další místa patřila hybridům Hekip, Artoga a DK Exquisite. V Petrovicích se loni nejvýnosnějšími staly hybridní odrůdy DK Exquisite a Granat, které oba poskytly 4,60 t/ha. V Humburkách byly nejvýnosnější odrůdy Artoga (6,09 t/ha) a Traviata (6,04 t/ha). Loňský průměr všech 28 odrůd v Petrovicích dosáhl 3,84 t/ha a v Humburkách 5,18 t/ha.

Pokusy s mnoha novinkami

Letos bylo v poloprovozních pokusech zařazeno třicet odrůd, ze kterých více než třetinu zaujímaly novinky. Kontrolní odrůda Ladoga se kvůli zjištění možné nevyrovnanosti pozemku vysévá na začátku, uprostřed a na konci pokusného bloku. Jako kontroly

v pokusech slouží také odrůdy DK Exquisite a Sherpa. Na konci pokusů se nacházela parcela s odrůdou Ladoga nehnojená na podzim dusíkem. Jinak byl celý pokus dusíkatým hnojivem v podzimním období pohnojen.

V době konání polních dnů ve druhé polovině března mohli zúčastnění na obou stanovištích vidět velmi pěkné porosty řepky s malými rozdíly mezi porovnávanými odrůdami. V letošním roce poloprovozní pokusy obohatily odrůdy Striker 21, Galia, Witt, SY Saveo, Astronom, Bonzzai, Faktor KWS, Sumi Mazari, DK Exprit, ES Darco, Stepper a Mercedes.

Nenáročný na podmínky pěstování je nižší, nepoléhavý hybrid Striker 21. Nižší rostliny charakterizují i vysoce vitální hybridní odrůdu Galia. Liniová odrůda Witt s neobvyklými téměř bílými květy, byla vyšlechtěna z pozdní odrůdy Labrador a ředkve olejné. Bujný hybrid SY Saveo charakterizuje odolnost k suchu a přizpůsobivost. Přizpůsobivý k pěstitelským podmínkám je i vzrůstný hybrid Astronom.

Nízká „polotrasličí“ hybridní odrůda Bonzzai má tu výhodu, že na podzim nepřerůstá a před sklizní nepoléhá. Bujný hybrid Faktor KWS je vhodný pro vysokou intenzitu pěstování. Přizpůsobivý k podmínkám pěstování a odolný vůči poléhání je polopozdní vysoce olejnatý hybrid Sumi Mazari.

Horší podmínky a nižší pěstitelskou úroveň snáší hybrid DK Exprit, který charakterizuje suchovzdornost a zimovzdornost. Nový hybrid ES Darco v pokusech vytvořil silné rostliny. Vitální a nepoléhavý je středně raný vysoce olejnatý hybrid Stepper. Přizpůsobivý a vitální hybrid Mercedes lze pěstovat i na těžších půdách.

Ing. Hana Honsová, Ph.D.

Česká zemědělská univerzita v Praze 🌻

Prohlídka odrůdových pokusů proběhla na obou lokalitách za slunného počasí

Spolupráce školy a praxe ve skutečnosti

Nejsilnější šlechtitelské uskupení zasedalo v Táboře

Jedny z největších šlechtitelských uskupení v Evropě Saaten-Union a Rapool uskutečnily ve dnech 2. a 3. března 2015 pracovní setkání svých odborných poradců na Školním statku Vyšší odborné školy a Střední zemědělské školy v Táboře-Měšicích. Byly zde prohlubovány znalosti lidí, kteří pomáhají úspěšně na polích zemědělcům dosahovat výsledky, které jsou od odrůd Saaten-Union a Rapool očekávány.

První den setkání byl zaměřen na odrůdy Saaten-Union (pšenice, žito, tritikale, ječmeny, hrachy, bob), technologie pěstování, výživu a ochranu rostlin s konkrétní prohlídkou odrůd zasetých v polo-provozním pokusu. Druhý den byl zaměřen na odrůdy Rapool (ozimé a jarní řepky) technologie pěstování, výživu a ochranu rostlin s konkrétní prohlídkou odrůd zasetých v poloprovozním pokusu.

Saaten-Union

Změny klimatu, dostatek potravin pro neustále rostoucí populaci a rostoucí význam obnovitelných zdrojů vyžaduje nová šlechtitelská řešení. SAATEN-UNION GmbH (založeno v roce 1965) tvoří sedm významných šlechtitelských stanic s více než stoletou historií. Základem úspěchu je úzká vazba na praxi, inovativní technologie a nepřekonatelná genetická šíře napříč 40 zemědělskými plodinami. Kromě „tržních plodin“ Saaten-Union šlechtí i širokou škálu plodin pro udržitelné osevní postupy.

Cílem našeho šlechtění je vyvinout pomocí nových technologií zdravé, kvalitativně vyspělejší a ekonomicky výnosnější odrůdy s dobrými agronomickými vlastnostmi pro všechny evropské regiony. Díky investicím do jedné z největších a nejmodernějších biotechnologických laboratoří a unikátní evropské zkušební sítě se nám daří tyto odrůdy zemědělcům představovat.

Saaten-Union má osm dceřiných společností: ve Francii, Anglii, v České republice, Polsku, Rumunsku, Maďarsku, Rusku, a od roku 2009 také na Ukrajině, které zaměstnávají 780 zaměstnanců. Naše heslo „Šlechtění je budoucnost“ definuje naše podnikání. Osivo je základem zdravé populace, zdravých potravin a obnovitelných zdrojů.

Rapool

Před 35 lety se spojili silní šlechtitelé řepky a založili RAPOOL-RING Ltd. Úspěch Rapool vychází z tvrdé práce, vytrvalosti a orientace na budoucnost pěstování. Výnos, odolnost a kvalita odrůd

řepky pro potravinářské účely a bio-paliva jsou základní kameny naší práce. Není náhodou, že se Rapool stal jedním největších producentů osiva řepky. Více než 15 % našeho obrátu je reinvestováno do výzkumu a šlechtění. Všechny významné inovace v oblasti pěstování řepky olejné – od 00 řepky, přes MSL hybridy, speciální odrůdy, spolu s novými technologiemi ošetření – byly představeny společností Rapool. Šlechtění sleduje tři hlavní cíle: výnos, kvalita a odolnost.

Základní čísla

- Tři tradiční evropští šlechtitelé (Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg-Lembke KG, DSV- Deutsche Saatveredelung AG, W. von Borries-Eckendorf GmbH & Co. KG)
- Devět dceřiných společností (v Polsku, České republice, na Slovensku, v Bulharsku, Rusku, Kazachstánu, Maďarsku, Rumunsku a Bělorusku)
- 66 registrovaných a doporučených odrůd řepky ozimé a jarní na trhu
- 121 zaměstnanců, kteří poskytují profesionální poradenství
- 175 zkušebních lokalit pro ozimou i jarní řepku napříč Evropou

- 320 hektarů řepky na pokusných lokalitách
- 250 000 parcel pro výkonnostní zkoušky na celém světě
- 2 600 000 hektarů osetých odrůdami Rapool napříč Evropou

Závěrem je potřeba poděkovat všem, kteří se podíleli na zdárném průběhu dvoudenního setkání, které přivedlo do Tábora zemědělské odborníky z celé republiky.

Zároveň zveme zemědělskou veřejnost na již 4. ročník obnovené Zemské výstavy na Školním statku v Táboře-Měšicích, který proběhne 4. června 2015. K zhlédnutí zde bude 80 odrůd v největším poloprovozním pokusu v České republice.

Ing. Viktor Mačura, MBA

odborný poradce Saaten-Union CZ a Rapool CZ ✨

Redakční poznámka: Podle slov paní ředitelky Vyšší odborné školy a Střední zemědělské školy v Táboře Ing. Hořejší je to ukázka mož-

né spolupráce školy a odborně zaměřené firmy. Společně se zmíněnou firmou připravují polní pokusy, žáci zpracovávají maturitní práce a na školním statku se minimálně 2x ročně schází odborná zemědělská veřejnost na tzv. polních dnech. To je poměrně velká akce, kde jsou přítomni i vystavovatelé mechanizace. A pro školu je důležitá i skutečnost, že o ní veřejnost ví!

Informační servis

Zastoupení Evropské komise

Projekt EU hledá v přírodě náhradu za syntetické látky

Projekt AGROCOS financovaný EU se snaží nahradit syntetické složky používané v současnosti v kosmetice a v agrochemických přípravcích, jako jsou např. insekticidy, herbicidy a fungicidy, přírodními prostředky.

Analýzou přírodních molekul chce AGROCOS nalézt novou generaci přírodních složek a připravit půdu pro inovativní výroby, které rozptýlí obavy spotřebitelů, pokud jde o dopad syntetických složek na jejich zdraví a na životní prostředí.

Výzkumný projekt AGROCOS je založen na tzv. *bioprospectingu*, což je technika vyhledávání cenných sloučenin prostřednictvím druhů živočichů a rostlin. Pro AGROCOS to znamená pečlivě prozkoumat rostlinné molekuly a vybrat ty, které mají žádoucí vlastnosti pro kosmetické přípravky či pro pesticidy.

AGROCOS rovněž vytvořil sbírku obsahující 3 600 bioaktivních extraktů, které byly získány zhruba z 1 800 druhů rostlin. Tato sbírka bude k dispozici i dalším výzkumníkům a obchodním podnikům, aby v ní mohli hledat molekuly cenné pro průmysl.

Podpora mladých nezaměstnaných

Evropská komise navrhla, aby byla z prostředků Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí již letos uvolněna 1 miliarda eur. Tato změna povede k až 30násobnému navýšení předběžného financování, které členské státy obdrží na podporu zaměstnanosti mladých lidí. Očekává se, že členské státy tyto finanční prostředky okamžitě vyplatí příjemcům jako zálohy na projekty, což bude důkladně monitorováno.

Pro mladé lidi je často obtížné najít uplatnění na trhu práce i tehdy, když jsou nová pracovní místa vytvořena. Proto se Iniciativa zaměřuje zejména na to, jak vrátit mladé zpět do práce nebo do odborné přípravy. Všechny 28 členských států EU se zavázalo k provedení

„záruk pro mladé lidi“, aby nabídly lidem mladším 25 let kvalitní zaměstnání, učňovskou přípravu nebo odbornou přípravu do čtyř měsíců po ukončení školní docházky nebo ztrátě zaměstnání.

Komise odhaduje, že díky tomuto včasnějšímu předběžnému financování bude možné poskytnout v tomto roce pomoc 350 000 – 650 000 mladých lidí; při stávající míře předběžného financování by šlo o pouhých 14 000 – 22 000 osob. Prostředky z Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí mohou být využity na aktivity, mezi něž patří zajištění prvních pracovních zkušeností, poskytnutí stáží a učňovské přípravy, podpora zahájení podnikatelské činnosti (start-ups) pro mladé podnikatele, programy druhé šance pro osoby, jež předčasně opustily vzdělávací systém, a cílené subvence na platy a nabírání pracovních sil.

Stav životního prostředí – opatření EU přinášejí pozitivní výsledky

Nová zpráva ukazuje, že koordinovaný přístup EU k životnímu prostředí přinesl za posledních pět let občanům Unie značný prospěch. Evropané mají čistší ovzduší a vodu, více recyklují a na skládkách končí méně odpadu. Politiky v oblasti životního prostředí zároveň napomáhají zaměstnanosti a růstu. Zpráva nicméně upozorňuje, že dlouhodobého cíle uvedeného ve všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí nelze při současné úrovni ambicí v oblasti životního prostředí a souvisejících politik dosáhnout.

Z analýzy vyplývá, že je třeba vytvářet integrovanější politiku a mezi nutné iniciativy patří: rozsáhlejší soubor opatření týkajících se oběhového hospodářství, přezkum strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti, akční plán správy oceánů a pozměněný soubor opatření zabývajících se kvalitou ovzduší.

Účinné využívání zdrojů

Ze zprávy jasně vyplývá, že ochrana životního prostředí představuje spolehlivou hospodářskou investici. V letech 2000 až 2011 vzrostla v EU „zelená odvětví“ o více než 50 % a patří tak mezi několik málo sektorů, kterým se dobře daří i navzdory krizi. Zpráva rovněž ukazuje, že se zlepšuje nakládání s odpady, i když evropská ekonomika ještě zdaleka není oběhovým hospodářstvím, protože stále příliš mnoho odpadu končí pohřbeno pod zemí a potenciál pro recyklaci a získávání energie zůstává nevyužit.

Cílem Komise je v roce 2015 obnovit rovnováhu pomocí ambiciózního souboru opatření týkajících se oběhového hospodářství a přetvořit Evropu na konkurenceschopnější ekonomiku, která účinně využívá své zdroje, a kromě nakládání s odpady zapojit i řadu dalších hospodářských odvětví. Aby bylo možno vyzískat ze zdrojů co nejvíce, je třeba se zaměřit na všechny fáze život-

ního cyklu výrobku, od těžby surovin přes design výrobků, jejich výrobu, distribuci a spotřebu, opravy a recyklační systémy až po nakládání s odpady a větší využívání druhotných surovin.

Příroda a biologická rozmanitost

Evropa nespěje k zastavení ztráty biologické rozmanitosti, neboť stanoviště pro zvířata a rostliny nadále mizí. Zejména ohrožena zůstává biologická rozmanitost moří. V průběhu roku 2015 doplní Komise výsledky podrobnou zprávou o stavu přírody (podklad pro strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti) pro probíhající hodnocení právních předpisů EU v oblasti ochrany přírody, díky nimž by se měla zvýšit účinnost a snížit administrativní zátěž.

Zelený týden, největší každoroční environmentální akce EU, se letos uskuteční v Bruselu ve dnech 3. až 5. června pod názvem „Příroda – naše zdraví i naše bohatství“.

Správa oceánů

Podle zprávy čelí Evropa dvojí výzvě, kterou představuje jednak obnova a ochrana ekosystémů našich moří, jednak zachování námořních a pobřežních činností, které jsou jádrem ekonomiky a společnosti EU. Unie je odhodlána moře odpovědně spravovat a převzít vedoucí úlohu při mezinárodních jednáních o správě oceánů.

Oblast klimatu

Politiky v oblasti klimatu již přinášejí výsledky – emise skleníkových plynů poklesly od roku 1990 o 19 %, zatímco hospodářství EU vzrostlo o 45 %. Cíle spojené s obnovitelnými zdroji energie a energetickou účinností do roku 2020 jsou rovněž na dosah. EU je proto na dobré cestě ke splnění svých klimatických a energetických cílů strategie EU 2020. Nicméně podle zprávy SOER 2015 nebudou stávající politiky a opatření stačit ke splnění dlouhodobého cíle snížení emisí o 80–95 % do roku 2050, který by měl přeměnit Evropu v nízkouhlíkovou ekonomiku. Komise již tento problém řeší a připravuje nové návrhy politiky k dosažení 40% snížení emisí do roku 2030, které v loňském roce schválila Evropská rada.

Kvalita ovzduší

Zpráva ukazuje, že vzduch, který dnes dýcháme, je mnohem čistší než v předcházejících desetiletích. Za poslední desetiletí se emise řady látek znečišťujících ovzduší, jako jsou např. oxid siřičitý a oxidy dusíku, výrazně snížily, a to hlavně díky legislativě EU upravující kvalitu ovzduší. Přes tyto úspěchy však v Evropské unii zůstává špatná kvalita ovzduší hlavní příčinou předčasných úmrtí. Aby zajistila co nejlepší výsledky v této oblasti, navrhne EU pozměněný soubor opatření týkajících se kvality ovzduší.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v České republice ✱

Otevřela se nová školní budova

v areálu Středního odborného učiliště potravinářského Jílové u Prahy

Podařilo se! Téměř po deseti letech od vzniku projektu... Škola mohla konečně rozesílat pozvánku k přátelskému setkání na slavnostním otevření nové školní budovy.

Dne 18. března 2015 byl krásný slunný den a přijelo mnoho hostů, velká část z nich se přímo na úspěšném dokončení stavby podílela. Ale cesta k otevření moderní budovy školy byla dlouhá a nebyla vždy jednoduchá.

O Středním odborném učilišti potravinářském v Jílovém u Prahy jsme se v časopise zmínili nedávno (*Zemědělská škola* č. 6, roč. 77/2015), kdy jsme představili nabízené učební a studijní obory. A po dvou měsících se rádi vracíme ke škole znovu. Otevření nové budovy bylo pro mnohé hosty i vítanou příležitostí setkat se s dřívějšími spolupracovníky, vidět školu s odstupem času.

Na začátku setkání ředitelka školy paní Ing. Eva Hrušková ukázala proměny školy na prezentaci – porovnávala minulé a současné prostory a vybavení. Jak popsala, cesta až k slavnostnímu otevření byla dlouhá. První „nástřel“ byl už v roce 2004, projekt vznikl v roce 2006, v roce 2010 byl přepracován s úpravou na nižší počet tříd, ale s rezervou půdního prostoru. Projekt úspěšně podal do Regionálního operačního programu (ROP) Střední Čechy, který čerpá ze strukturálních fondů Evropské unie, na financování celé stavby se podílel i Krajský úřad Středočeského kraje (zřizovatel školy).

Ale ani po schválení projektu nebyl průběh dění jednoduchý, vše se podařilo i díky vzájemnému pochopení a vstřícnosti všech, kteří byli na stavbě zainteresováni.

Jak stavba postupovala? Ve výběrovém řízení vybrali stavební firmu a 11. 12. 2013 se setkali na slavnostním zahájení výstavby školy už na připraveném staveništi. Nová škola totiž vznikala na místě staré, malé a nevyhovující. I tak všichni trochu s lítostí sledovali mizení původní budovy, svých tříd..., ale stavba rychle rostla, i za velkého zájmu okolí, a každý den bylo k vidění něco nového. V září 2014 měla škola střechu, dělala se fasáda, v prosinci tělocvična, ta byla dokončená v lednu 2015. Od podzimu 2014 vybírali firmu, která dodá vnitřní vybavení, po výběrovém řízení byla celá škola během měsíce pěkně zařízená.

Než ještě došlo „k přestřižení pásky“, poděkovala paní ředitelka všem spolupracovníkům, všem svým kolegům za pomoc a trpělivost a nastínila další věci, které je zatím čekají – zateplení starých budov, vnitřní rekonstrukce domova mládeže, řešení kotelny, oplocení...

... ale věří, jak zdůraznila, „že mezitím nezapomeneme učit, nezapomeneme, proč jsme tady..., že to nejdůležitější jsou děti, které sem chodí, a které se tu vzdělávají... Chceme, aby se tu cítily dobře v odpovídajícím prostředí, abychom je dokázali vychovat v daném oboru.“

Jak stavba nové školy probíhala z pohledu Středočeského kraje, vzpomenu PaedDr. Milan Němec, náměstek pro oblast školství.

„Když už byly peníze a oni řešili konkrétní problémy, tak to bylo dobré, ale předcházela tu jiný problém – problém politický. V čem spočíval? Kolik máte žáků?“ V současné chvíli 80... Když spočítali náklady na žáka, stáli před otázkou, zda školu nezrušit, jako to v mnoha krajích udělali. Uvědomili si ale, že jedna věc je ekonomika a druhá věc je snaha, aby v dané lokalitě zůstala nějaká tradice, aby byla škola i ku prospěchu obce zachována..., nebylo jednoduché to prosadit.

Předpokládají však, že díky zlepšeným materiálním podmínkám se podaří „stáhnout“ žáky do nabízených oborů, které trh práce vyžaduje, uvědomili si také, že na okrese Praha-západ jsou pouze tři střední školy. I veřejnost rozhodnutí velmi kladně hodnotila.

„Stavba vypadá skvěle“, a tak lze jen doufat, že dobré změny povedou ke zlepšování úrovně vzdělání. Na kraji vědí, že celý školní areál vyžaduje další investice. Pan náměstek zmínil tři faktory (nárůst počtu žáků za 3–4 roky, obavy ze státních maturit, přijímací

pohovory), které by mohly přimět děti chodit nejenom více do technických a přírodovědných oborů, jak je žádáno na trhu práce, ale i do učebních potravinářských oborů, které nabízejí absolventům slušné uplatnění a zaměstnavatelé mají o ně zájem. Škola má dobře nakročeno!

Stejného názoru jsou i představitelé Regionálního operačního programu Střední Čechy, který projekt „Výstavba nové budovy školy“ také financoval. Peníze byly využity racionálně a smysluplně, je to další úspěšný program, který byl ROP Střední Čechy realizován. Rovněž doufají, že i do budoucna bude možné obdobné projekty financovat za přispění finančních prostředků z Evropské unie. Od příštího roku bude k dispozici pro podporu projektů regionálního rozvoje Integrovaný regionální program, což je regionální program řízený z centra, z Ministerstva pro místní rozvoj. Zda a jak tento program bude fungovat, jak se to podaří, uvidíme v příštích letech.

Setkání pokračovalo prohlídkou nové školy. Bylo opravdu co obdivovat! V pěkných prostorách čekalo všechny i slavnostní pohostění připravované žáky školy. Do krásné budovy, která nabídne moderní prostory a technologie pro výuku, se stěhují v dubnu.

Přejeme všem úspěšné zahájení „jarního školního roku“ v novém!

„Školní zahrada – místo pro poznávání“

Základní škola Hradecká v Telči usiluje o vzdělávání žáků v zemědělských oborech

Příroda je pro život člověka zásadní faktor. Má mnoho podob a je zdrojem nesmírného bohatství, jehož mapováním lze očividně ovlivnit výchovu a vzdělávání mladé generace již od 1. stupně základního vzdělávání v souladu s aspekty nezbytnými pro 21. století.

Toho si byli vědomi i na Základní škole Hradecká v Telči III v kraji Vysočina. V rámci svých odborných aktivit se zapojili do pozoruhodného projektu „Školní zahrada – místo pro poznávání“ spolufinancovaném Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky prostřednictvím Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Nové využití školní zahrady

K jeho realizaci plně využili stávajících velmi vhodných podmínek. Nedaleko u školního areálu mají k dispozici rozlehlou školní zahradu. Toto blízké sousedství se stalo pro pedagogy vedené ředitelkou školy Mgr. Miluší Remešovou v součinnosti se Záchranou stanicí Dvořák Telč a Zoologickou zahradou Jihlava příležitostí vytvořit na tomto pozemku rozšířené školní pracoviště s plnou využitelností.

Projekt byl realizován v období duben 2013 – leden 2015 a naplňován čtyřmi klíčovými aktivitami.

První měla název „**Učíme se v přírodě**“. V jejím rámci strávili žáci 477 pilotních hodin výuky napříč všemi předměty a jejich pedagogové vytvořili 43 pracovních listů a 13 metodik k výuce.

Výukové programy aktivity č. 2 „**Příroda učí nás**“ proběhly ve spolupráci se Záchranou stanicí Dvořák Telč a za odborné a didaktické podpory pracovníků ZOO Jihlava. V jejím průběhu bylo uskutečněno 40 inovativních výukových programů zaměřených na

témata Naše avifauna, Savci kolem nás, Obojživelníci, Svět bezobratlých, Co dělat když..., které směřovaly na rozvoj praktické výuky přírodních věd, především však ke vztahu k naší fauně. Výsledkem bylo rovněž 5 sad metodik a pracovních listů.

Třetí aktivita „**Přírodovědecká projektová výuka**“ přinesla realizaci 6 projektových dnů s přírodovědeckým zaměřením Den Země – rostliny, Za humny, Máme rádi zvířata, Co nám dává příroda, Příroda je velké bohatství a Dvakrát měř, jednou řež. K těmto dnům bylo pedagogy a jejich žáky vytvořeno 33 dílčích projektů zaměřených na probírané učivo v jednotlivých ročnících. Úspěšnost projektových dnů podpořila vždy vytvořená metodika a 38 pracovních listů s anotacemi a využívání měřicích systémů pro experimentální výuku přírodních věd.

Poslední aktivita s názvem „**Přírodovědecké exkurze**“ obsáhla 15 exkurzí s přírodovědeckým zaměřením a umožnila žákům podívat se do Školského zařízení pro zájmové a další vzdělávání Chaloupky u Kněžic, Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Pálava, archeologických expozic muzea v Dolních Věstonicích, brněnského muzea Anthropos a ZOO Jihlava. Žáci poznali i nové, doposud málo známé lokality v regionu. Jednalo se např. o přírodní památku Dubová stráž a Toužinské stráně u Dačic, botanicky a zoologicky cennou lokalitu u obcí Červený Hrádek a Horní Pole a národní přírodní rezervaci Zhejral u Klátovce. K těmto exkurzím bylo vytvořeno také 5 sad metodik a pracovních listů včetně anotací a hodnotících listů.

Projekt „Školní zahrada – místo pro poznávání“ se stal pro systém školní výuky nesmírným přínosem, nastoupil tu další etapu seznamování se s novým učivem přirozenou a poutavou cestou.

Učebna v přírodě

Na školní zahradě vznikla nově zastřešená pergola koncipovaná jako učebna v přírodě, která bude sloužit převážně k výuce přírodovědeckých předmětů, pořádání ekologických seminářů a také jako místo při činnosti zájmových kroužků. Stávající zahrada byla v podstatě přeměněna na živý kabinet.

Úprava školní zahrady

Pergola

Pro volně žijící živočichy bylo vytvořeno přirozené prostředí, vhodné místo pro rozmnožování a přezimování se zdrojem vody, potravy a úkrytu před nepřáteli. Najdeme tu i obydlí k hnízdění a rozmnožování ptáků, krmítka k jejich přikrmování a to nejen v zimním období. Postavena je zde i ptačí budka s kamerovým záznamem. Nově vysázené hustě rostoucí keře poskytují ideální místo ptákům pro hnízdění a úkryt. Část zahrady je nově zatravněna s cílem vytvořit tu příjemný domov pro motýly a další užitečný hmyz. Došlo i k rozšíření vodního jezírka a upravení skalky s kamennou zídou a štěrkopískovou vrstvou pro ještěrky. Zadní trakt je určen pro výrobu kompostu, zřízen byl i netradiční tzv. hmyzí hotel. Ve vstupní části vznikla nová bylinná zahrádka.

Realizovaná investice přinesla bezpečné místo pro život volně žijících živočichů a zároveň přispěla k obohacení fauny ve městě známém jako významné turistické centrum České republiky

i vzhledem k blízkosti nedalekého zámeckého hojně navštěvovaného parku. Vzniklo tu malebné zákoutí zajímavě zkrášlující kolorit školského areálu. Nelze rovněž přehlédnout, že revitalizovaná a rekonstruovaná školní zahrada se stala zajímavou ukázkou možností výrazného obohacení systému vzdělávání v oblasti přírodních věd na základních školách a poskytuje v tomto směru i vzor pro ostatní školská zařízení tohoto druhu.

Projekt vštěpuje našim dětem daleko více příležitostí pozorovat přírodu a v ní žijící živočichy a rostoucí rostliny a vést je k prohlubování zájmů o zemědělské a zahradnické obory.

Ing. Jiří Ptáček, Střední zahradnická škola Rajhrad ✿

Paznehtářský kurz

Střední škola řemeslná v Jaroměři ve dnech 5. až 26. února 2015 uspořádala paznehtářský kurz. Tento kurz byl v rámci projektu UNIV3 (Uznávání neformálního a informálního vzdělávání), ověřování Dílčího vzdělání Paznehtář.

Výběr cílové skupiny byl náhodný. Vznikla skupina uchazečů o profesi Paznehtář a v ní všichni uchazeči mající v úmyslu zabývat se úpravou paznehtů. Po celou dobu projevovali zájem o získání znalostí a dovedností, o čemž svědčí mimo jiné i 100 % docházka. Po ukončení kurzu všichni účastníci vyjádřili spokojenost s výukou.

Závěrečná zkouška se konala poslední den kurzu. Přihlásili se k ní všichni absolventi přípravného ověřovacího kurzu Dílčího vzdělávání Paznehtář a předvedli solidní znalosti a dovednosti a tím splnili všechna hodnotící kritéria. Závěrečné zkoušky se účastnili také hosté v roli Posuzovatelů ověřování – Ing. Ondřej Brožka za ministerstvo zemědělství, Ing. Jaroslav Vojtěch z Agrární komory Hradec Králové, Ing. Jindřich Pelaj ze SŠ dopravy, obchodu a služeb Moravský Krumlov, paní Tereza Halouzková z Národního ústa-

vu pro vzdělávání Praha a pan Miloš Rojka – koordinátor projektu UNIV3 Hradec Králové.

Střední škola řemeslná v Jaroměři disponuje solidním zázemím a kvalitně a odborně připravenými lektory s dlouholetou zkušeností v oboru Paznehtář, Europodkovář, Zemědělský kovář, dřevo-oborů, svařování, řízení motorových vozidel, a využívá smluvní vztahy s řadou subjektů. To ji zaručuje kvalitní výuku v praxi u konkrétních firem a výhradní postavení mezi středními školami pro výuku Paznehtáře a Europodkováře.

Zdeněk Vítek, Střední škola řemeslná v Jaroměři ✿

Potřebujete nebo máte jen zájem odhadnout svoji internetovou závislost?

Na základě výsledků již mnoha pedagogických, psychologických, psychiatrických, neurologických, neuro-informatických, sociologických a dalších odborných prací i experimentálních studií a mezinárodních šetření víme dnes jedno: digitální média (počítače, tablety, mobilní telefony, smartphony, organizéry a navigace, herní konzoly, notebooky (laptopy) či po domácku „bůčky“ a v neposlední řadě i televize) nám nejen usnadňují a obohacují život, ale současně mají vysoký závislostní potenciál a dlouhodobě škodí celému lidskému organismu – tělu a především mysli.

Okrádají nás o spánek, berou nám duševní práci (tím způsobují ochabnutí paměti), vedou k poruchám pozornosti a čtení, snižují schopnost sebeovládání. Naprosto nevhodné jsou pro potřeby učení v oblasti vzdělávání; sociální sítě narušují sociální chování a podněcují úzkost a deprese. Především však používáme méně mozek, čímž jeho duševní výkonnost časem klesá a zůstává pod úrovní svých možností. Protože není dostatečně vytižen, scvrkává se, stres ničí nervové buňky a dorůstající buňky nepřežijí, protože jich není zapotřebí.

To se netýká jen našeho myšlení, nýbrž i vůle, emocí a sociálního chování. Tato digitální demence se vyznačuje především narůstající neschopností využívat duševní výkony v plném rozsahu a ovládat je, tzn. myslet, chtít, jednat – při vědomí, co se právě děje, kde jsme a také kdo jsme. Tváří v tvář všem těmto vědecky mnohokrát dokázaným negativním účinkům digitálních médií na psychiku i tělo (zejména u dětí a mladistvých) se vnučuje otázka, proč si nikdo nestěžuje nebo se alespoň nezlobí a nebouří. Proč se nic neděje?

Dnes máme již ohledně závislostního potenciálu internetu a počítačů k dispozici řadu časopiseckých studií a knižních publikací (např. dílo německého univerzitního profesora pro obor psychiatrie Manfreda Spitzera „Digitální demence“, vydané v českém překladu brněnským nakladatelstvím Host v loňském roce), obsahujících jednoduché testy s ustálenými otázkami k odhadu vašeho vlastního ohrožení – nebo některé vám blízké osoby – při užívání internetu.

Standardní otázky k odhadu ohrožení internetovou závislostí:

1. Jak často je pro vás obtížné, jste-li online, ukončit užívání internetu?
2. Jak často pokračujete v užívání internetu, i když jste vlastně chtěli přestat?
3. Jak často vám druzí lidé, například váš partner, děti, rodiče nebo přátelé říkají, že byste měli internet užívat méně často?
4. Jak často dáváte internetu přednost před trávením času s druhými, například se svým partnerem, dětmi, rodiči, přáteli?

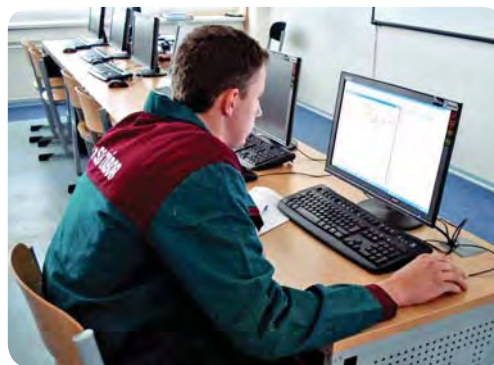
5. Jak často příliš málo spíte, protože jste online?
6. Jak často myslíte na internet, i když právě nejste online?
7. Jak často už se těšíte, že si zase sednete k internetu?
8. Jak často přemýšlíte o tom, že byste měli na internetu trávit méně času?
9. Jak často jste se neúspěšně pokoušeli trávit méně času na internetu?
10. Jak často své domácí úkoly plníte ve spěchu, abyste mohli jít dříve na internet?
11. Jak často zanedbáváte své každodenní povinnosti (práci, školu, rodinný život), protože jdete raději na internet?
12. Jak často chodíte na internet, když se cítíte na dně?
13. Jak často užíváte internet, abyste unikli starostem nebo potlačili špatnou náladu?
14. Jak často cítíte neklid, frustraci nebo podráždění, když nemůžete používat internet?

Vyhodnocení odpovědí:

Nikdy (0 bodů), výjimečně (1 bod), občas (2 body) často (3 body) a velmi často (4 body).

Při čtrnácti otázkách lze tedy dosáhnout maximální výše 56 bodů (14 x 4), přičemž veškeré hodnoty od poloviny výše – tedy od 28 bodů – bývají považovány za zřetelnou indicii pro výskyt internetové závislosti.

(tes) ✨

Kouzlo historické techniky

Národní zemědělské muzeum Praha otevírá ve spolupráci s Českým vysokým učením technickým v Praze již IX. ročník výstavy kreseb posluchačů 2. ročníku studijního programu „Architektura a stavitelství“ Katedry architektury Stavební fakulty ČVUT v Praze.

Autoři – studenti zde již tradičně představí své práce, které vznikly přímo v expozicích a výstavách Národního technického muzea a Národního zemědělského muzea v minulém roce. Jejich společným znakem je originální autorské vyjádření řady vystavených exponátů, v případě NZM Praha především traktorů i dalších zemědělských strojů a techniky.

Co u mladých tvůrců nejvíce překvapuje, je nápaditost, již poměrně dobře ovládnutí techniky kresby, a také snaha o věrné, detailní a precizní provedení. Nejlepší studentské práce vystavené v předchozích letech již trvale zdobí některé muzejní expozice Národního zemědělského muzea v Praze i jeho mimopražských poboček.

Výstava je otevřena 16. 4. – 14. 6. 2015.

Papírové modelářství v Čáslavi

Se zahájením nové sezony Muzeum zemědělské techniky v Čáslavi připravilo pro své návštěvníky výstavu Papírové modelářství, která je návštěvníkům otevřena od 4. dubna 2015.

Na staré vystřihovánky, jak je znali naši předci, postupně padá závoj zapomnění. A právě tuto roušku tajemna poodhaluje všem, kteří se o vskutku fascinující historii papírového modelářství zajímají, nová výstava. Návštěvníci budou mít možnost zhlédnout unikátní sbírku papírových modelů nejen zemědělské techniky a staveb, a to ve formě již zhotovených modelů, či ve formě plakátových předloh.

Ve vitrínách objeví několik stovek papírových modelů od nejjednodušších vystřihovánek až po náročné propracované modely z různých oborů lidské činnosti. Panelová část výstavy představuje významné modeláře spolupracující s časopisem ABC, ale i ukázky dvourozměrných, tedy nevystřihávaných a neslepených modelů. Samotná výstava ukazuje práce několika špičkových modelářů tohoto oboru, autorem i garantem celé výstavy je jedna z legend papírového modelářství Josef Kropáček.

Zámecká pouť na Kačíně

V neděli 19. dubna 2015 se od 10 do 17 hodin uskuteční v sídle pobočky Národního zemědělského muzea na zámku Kačina u Kutné Hory tradiční velká jarní akce s názvem „Zámecká pouť“ (dříve Cukrářská pouť), která je zároveň otevřením zdejší turistické sezóny.

Kromě prohlídky zámku, zámecké knihovny, oranžerie a navíc tradičních pouťových zábav, návštěvníky potěší prodej již oblíbené suché vazby – výrobky žáků ze Středního odborného učiliště Čáslav – v rotundě zámku, stejně jako prodejní výstava orchidejí v zámecké oranžerii. Chybět nebudou ani svezení na koních, tvořivé dílny, domácí zvířátka v ohradě...

Cukrářské slavnosti

CUKRÁŘSKÉ SLAVNOSTI

Národní zemědělské muzeum Praha pořádá

CUKRÁŘSKÉ SLAVNOSTI

cukrářské řemeslo vnímané všemi smysly

v sobotu 11. dubna 2015 od 9 do 17 hodin

Vstupné:
Základní vstupné: 50,- Kč (dospělí 18 – 65 let)
Snížené vstupné: 30,- Kč
Zdarma: děti do 120 cm

NZM Praha, Kostelní 44, 170 00 Praha 7, www.nzm.cz

Pod záštitou ministra zemědělství Mariana Jurečky, starosty Městské části Praha 7 Jana Čížinského a s podporou ministerstva zemědělství

Výstavy a veletrhy

květen 2015

ZAHRADA VĚŽKY

Zahrádkářská prodejní výstava

29. 4. – 3. 5. 2015

Věžky u Kroměříže

STAVÍME BYDLÍME – Krkonošský veletrh Trutnov

VI. pokračování veletrhu stavebnictví, bydlení, zahradnictví a hobby

1.–2. 5. 2015

Společenské centrum Uffo, Trutnov

FLORIA JARO

39. ročník tradičních celostátních prodejních zahradních výstav Floria

1.–9. 5. 2015

Výstaviště Floria, Kroměříž

RoEnergy

Mezinárodní veletrh obnovitelných energií

6.–8. 5. 2015

Bukurešť, Rumunsko

MEĐUNARODNI POLJOPRIVREDNI SAJAM

Mezinárodní veletrh zemědělské techniky a potravinářství

9.–15. 5. 2015

Novi Sad, Srbsko

BIO WEST

Potravinářský průmysl, gastronomie

10. 5. 2015

Düsseldorf, Německo

LIGNA

Mezinárodní veletrh lesního hospodářství a dřevozpracujícího průmyslu

11.–15. 5. 2015

Hannover, Německo

HOBBY

Náradí a zařízení pro hobby a zahradu

13.–17. 5. 2015

Výstaviště České Budějovice

RYBÁŘSKÝ VELETRH

13.–17. 5. 2015

Produkční rybářství a zpracování ryb, vše pro rybáře

Výstaviště České Budějovice

BraLa

Brandenburgská zemědělská výstava a výstava hospodářských zvířat

14.–17. 5. 2015

Paaren/Glien, Německo

JARMOK REMESIEL

Jarmok tradičných ľudových remesiel

15.–16. 5. 2015

Výstaviště Trenčín

REGION TOUR EXPO 2015

4. ročník výstavy cestovního ruchu regiónov

15.–16. 5. 2015

Výstaviště Trenčín

TORTY & SVET PEČENIA

3. ročník celoslovenské cukrářské výstavy

15.–16. 5. 2015

Výstaviště Trenčín

DREMASILESIA

Mezinárodní odborný veletrh strojů a nástrojů pro dřevařský a nábytkářský průmysl

17.–19. 5. 2015

Chorzów, Polsko

VIV RUSSIA

Mezinárodní veletrh technologií a systémů pro intenzivní živočišnou výrobu

19.–21. 5. 2015

Moskva, Rusko

MEDZINÁRODNÝ STROJÁRSKY VELETRH

22. ročník medzinárodného veľtrhu strojov, nástrojov, zariadení a technológií

19.–22. 5. 2015

Agrokomplex Nitra

EUROWELDING 2015

21. ročník medzinárodnej výstavy zvarovania a zvaracej techniky

19.–22. 5. 2015

Agrokomplex Nitra

EMA 2015

15. ročník medzinárodnej výstavy elektrotechniky, merania, automatizácie a regulácie

19.–22. 5. 2015

Agrokomplex Nitra

ELECTRON 2015

2. ročník kontraktnej výstavy výrobkov elektrických prvkov a zariadení

19.–22. 5. 2015

Agrokomplex Nitra

RHS Chelsea Flower Show

Velká jarní květinová show

19.–23. 5. 2015

Chelsea, Velká Británie

NATURA VIVA

Odborná výstava v oborech myslivost, rybářství, včelařství
19.–24. 5. 2015
Výstaviště Lysá nad Labem

AJYL AGRO

Mezinárodní zemědělská a potravinářská výstava
20.–22. 5. 2015
Biškeek, Kyrgyzstán

VELETRH VĚDY

21.–23. 5. 2015
PVA EXPO Praha-Letňany

DŮM A ZAHRADA LIBEREC

11. ročník prodejní a kontraktační výstavy – interiér, exteriér, obydlí a potřeby pro zahrádkáře
21.–24. 5. 2015
Liberec – Výstaviště

GRAND PRIX VINEX

Mezinárodní soutěž vín – veřejná ochutnávka
23.–24. 5. 2015
Výstaviště Brno

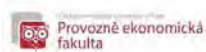
FAUNA TRHY

Chovatelská a pěstitelská burza
24. 5. 2015
Výstaviště Černá louka, Ostrava

WINE PRAGUE

Mezinárodní veletrh vína
25.–27. 5. 2015
PVA EXPO Praha-Letňany

Pozvánka

Zemědělská fakulta
Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

AGROTOM marketing
pro zemědělce

ČESKOSTAVOVSKÝ ÚSTŘEDNÍ FOND

PROGRAM ROZVOJE VĚKOVKA

„I novace v novém programovém období“

16. dubna 2015 od 11.30 hodin

**reprezentační prostory Střední školy zemědělské a potravinářské
v Klatovech**

Okresní agrární komory a územní organizace Zemědělského svazu ČR Plzeňského kraje a další partneři
si Vás dovoluují pozvat na V. reprezentační ročník

„Ekonomické, marketingové a obchodní fórum předsedů, ředitelů, majitelů, vedoucích manažerů společností zemědělství, potravinářství, výroby, obchodu, služeb, bankovníctví a pojišťovnictví a zástupců a představitelů MAS a mikroregionů Plzeňského kraje“

Zdroj: <http://www.posumavi.jz.cz/>

Hladomor v 30. letech nejen na Ukrajině

Téměř každá země má ve svých dějinách nějaký hladomor, hromadné umírání na podvýživu a s ní spojený nedostatek odolnosti proti nemocem. Příčinami jsou obvykle opakující se neúrody zaviněné přírodními vlivy (sucho, nemoci plodin, povodně a další) a často války.

Vlivy přírodní

Do první skupiny patří např. dlouhotrvající sucha v africkém Sahelu nebo onemocnění brambor v Irsku. V Čechách byl poslední hladomor v letech 1771–72, za vlády Marie Terezie. Po velké neúrodě zemřela v Čechách desetina obyvatel, v celém rakouském mocnářství to bylo kolem milionu lidí.

Jako poslední evropský hladomor způsobený přírodními příčinami se uvádí ten, který byl v letech 1866–68 ve Finsku a severním Švédsku. Tehdy zemřelo kolem 15 % populace v důsledku předchozích špatných úrod. Léto 1866 bylo mimořádně deštivé a úroda hnila na polích. Po spotřebování zásob šlo mnoho lidí žebrotou. Následující tuhá zima a pozdní jaro vše zhoršily. Vláda finského velkovévodství nebyla schopna krizi vyřešit, nerozeznala včas závažnost problému a neměla peníze na dovoz potravin. Počasí se vrátilo k normálu v roce 1868, ale zesláblí lidé dál umírali, většinou na nakažlivé nemoci.

Vlivy mocenské

Známe ovšem i hladomory, které vznikly z politických příčin. Patří k nim hladomor v 30. letech v Sovětském svazu, který nebyl jen na Ukrajině, ale také v Kazachstánu. Příčinou byl především mohutný vývoz obilí do zahraničí. Ten měl zaplatit budování průmyslu v SSSR (v letech 1925–1934 nepřijímaly západní země platby zlatem, tzv. Zlatá blokáda). Podobný, politikou zhoršený hladomor, proběhl v Číně v letech 1958–61. Tehdy došlo k mnoha přírodním katastrofám, ale současně se Čína pokoušela o tzv. Velký skok vpřed, o zvýšení produkce oceli. Údaje o počtu obětí kolísají od 30 do 45 milionů, ale čínské zdroje informací jsou nepřístupné.

Ze zpřístupněných dokumentů

V současnosti jsou ukrajinské události středem pozornosti, proto je důležitý pohled do historie. Na Ukrajině došlo k menším hladomorům už v letech 1921–23, kdy probíhaly boje o moc ve státě, ty lze zařadit mezi hladomory způsobené válkou. Největší a nejznámější hladomor proběhl v 30. letech. Jeho průběh je známý díky tomu, že byly zpřístupněny dokumenty v archivech. Přesto odhad počtu obětí kolísá mezi 2,6 a 7 miliony, přesné

počty obětí jsou neznámé. Ve vyšších počtech jsou obvykle započítáváni i Ukrajinci, kteří žili na Kubáni, která dnes je součástí jižního Ruska (ukrajinského obyvatelstva jsou asi 3 %, oblast dosídlili Rusové).

Mylné představy o organizaci zemědělské výroby

Prvním krokem ke katastrofě byla představa, že zemědělství bude řízeno podobně jako průmysl a zvýší se produkce. Začalo budování kolchozů, které bylo špatně zorganizováno a na kolchozních polích zůstávalo nesklizené obilí. Rolníci se kolektivizaci vzpírali a jako trest jim byly nastaveny vysoké odvody obilí. Později jim byly zabavovány všechny zásoby obilí, dokonce i ty, uchovávané pro výsev. Hladoví rolníci odcházeli žebrať do měst, ale odtud byli vyháněni. V prosinci roku 1932 byly totiž zavedeny průkazy. Kdo neměl propustku, nesměl opustit domovskou oblast. Venkovská populace neměla na takové propustky právo, za opuštění vesnice hrozily velké tresty, např. pracovní tábor. Městští obyvatelé na tom byli lépe, i když také hladověli.

Nejhorší období bylo od února do června roku 1933, nedostatek potravin a následné hladovění postupovalo od oblasti k oblasti. Jsou dokumentovány četné případy kanibalismu. V Dněpropetrovské oblasti se přidala epidemie tyfu a malárie. Podobně, i když snad v mírnější formě, probíhal hladomor v Moldavsku a na jihu Ruska. Sovětská vláda zprávy o hladomoru popírala a zlehčovala.

Německá vojska na Ukrajině

Po těchto zkušenostech byla v roce 1941 německá vojska na Ukrajině často považována za osvoboditele. Ale Hitler nechtěl osvobodit Ukrajince, chtěl získat úrodnou zemi pro německé rolníky. A tak byli obyvatelé Ukrajiny a Běloruska znovu likvidováni, hladem i zbraněmi. První to byly místní židovské komunity (Timothy Snyder, *Bloodlands: Europe between Hitler and Stalin*, 2010, český *Krvavé země: Evropa mezi Hitlerem a Stalinem*, 2013).

Diskuse o hladomoru byla možná až koncem 80. let minulého století jako součást tehdejších změn v SSSR. V roce 2006 byl tento hladomor označen jako genocida Ukrajinců.

Násilné usazování nomádů

Trochu jinak probíhal hladomor v Kazachstánu, o kterém existuje mnohem méně dokladů. Většinu populace tvořili nomádi, kteří kočovali po stepi se svými stády. Měly zde vzniknout kolchozy, kombinace pěstování obilí a chovu dobytka, představa se však pro step příliš nehodila. Násilné usazování nomádů začalo v letech 1927–28, jejich dobytek byl zabavován pro zásobování měst. Také bylo rekvírováno obilí od usedlých zemědělců. V 30. letech vypukl

hlad, populace se zmenšila asi o 38 %, částečně hladomorem, částečně emigrací. V číslech je to asi 1,5 milionu lidí, kteří zemřeli. Pastevci se usazování vzpírali, když se přidal nedostatek potravin, část populace emigrovala do Číny, Iránu, Afganistánu a také do jiných republik SSSR (odkud byli později vráceni do Kazachstánu nebo potrestáni). O tomto hladomoru se mluví málo.

RNDr. Jana Möllerová, Praha ✨

Koncem minulého roku uplynulo 90 let od „ustavující schůze naší vrcholné vědecké zemědělské instituce – Československé Akademie Zemědělské“, která se konala dne 28. prosince 1924...

Seriál, který od začátku tohoto roku publikujeme, se snaží dokumentovat cestu našeho zemědělství od dob, kdy bylo ještě „snůškou známých a bezduchých receptů, vyzdobených vybájenými obrazy fantazie“ (F. Farský, 1914) po dobu, kdy už pociťovalo „potřebu ústřední vědecké instituce zemědělské, podporující badatelskou práci a využití vědeckých objevů v praxi“ (E. Reich, 1924).

Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás IV. část

V minulém čísle bylo pojednáno o Katedře polního hospodářství, o jejím přiřazení ke „Královskému českému stavovskému technickému učilišti“, o osobnostech v jejím vedení..., až po zřízení zemědělského odboru v roce 1906.

Vlastenecko-hospodářská společnost „rozkvetla nebyvalou měrou“, ale až po těžkých zkouškách

Vlastenecko-hospodářská společnost poznala hodně brzy, že zřídit v Praze Stolicí polního hospodářství nebude snadné – zvláště měla-li to být Stolica toho druhu v monarchii první. Našla se cesta, jak tyto záměry změnit! A výsledek? „Byla to Tereziánská akademie ve Vídni, kde zásluhou rektora Gronsteina byla v roce 1773 založena samostatná katedra zemědělství, která nás připravila o prvenství v tomto oboru.“ (Podrobněji o tom píše Dr. B. Němečková ve studii Výuka zemědělství na vysokých školách v českých zemích v 18. století. Sborník UVTI – Sociologie a historie zemědělství, ročník 2, (XXXIX), červen, 1966). Tato skutečnost se pak navíc stala na řadu let argumentem, „že nevelký počet zájemců o vysokoškolské vzdělání z Čech“ může studovat na této vídeňské akademii.

Poučné lekce nabídl i personální obsazování Katedry. A hned toho historicky prvního profesora. Při konečném rozhodování se volilo mezi dvěma kandidáty téměř stejného věku (rozdíl 2 roky)

i stejného vzdělání (právníci). Vlastenecko-hospodářská společnost navrhovala na toto místo docela vehementně vlastního kandidáta, **Jana Mehlera** (1739–1809). Měla s ním zatím sice nevelké, ale přece jen určité zkušenosti. A ty byly velmi pozitivní! Jenže, s konečnou platností se rozhodovalo ve Vídni. A tam měl vlivné slovo Josef Sonnenfels (1732–1819), Moravák rodem z Mikulova, renomovaný právník, státní rada, spisovatel a také profesor, který poznal druhého adepta profesury, **Josefa Ignáce Butscheka** (Buček 1741–1821) z Příbora na Moravě, jako pilného a nadaného studenta. (Před studiem práv studoval filosofii v Olomouci.) Nelze se tedy ani moc divit, že za těchto okolností dostal přednost.

Po několika letech, když neuspěl (viz *Zemědělská škola* č. 5, roč. 77/2014–15, str. 34), se vrátil na univerzitu a dál zde plných 40 let působil – jako profesor kameralistiky – a k tomu přijal také třeba úřad cenzora politických a zahraničních spisů i některé další funkce... Svůj vztah k některým oblastem zemědělství osvědčil ještě několika literárními díly a také založením – Bučkových ovocných sadů – „Bučanky u Nůslí“. (Po čase proměněna v hospodářství.)

Na konci profesní kariéry se za své zásluhy dočkal povýšení do stavu rytířského s přídomek z Heraltic. Samozřejmě, nelze s jistotou tvrdit, že by se situace na pražské Stoli v případě volby druhého kandidáta vyvinula jinak, ale poznáme-li blíže jeho životní dílo, ta pravděpodobnost není malá!

O rezignaci Dr. Schönbauera z pozice profesora Katedry polního hospodářství (jak jsme uváděli dříve) rozhodla zřejmě nabízená nedůstojná odměna! Na jeho místo nastoupil **Antonín šlechtic Zúrchauer**. Ten se smířil, jako jeho předchůdci, se služným 400 zl. Opakované žádosti o zvýšení byly zamítnuty. Bylo však ještě hůř!

Stalo se to následovně: Roku 1791 dostala Vlastenecko-hospodářská společnost nejvyšším dvorním dekretem právo vydávat kolkuprostý hospodářský kalendář. A ten se neuvěřitelně ujal. V roce 1792 jich vydala 400, roku 1820 již neuvěřitelných 118 500 exemplářů – ve třech různých variantách. To představovalo pro Společnost devět desetin příjmů! Mohla se tak obejít nejen bez státní subvence, ale dokonce část prostředků ukládat. To byl vývoj záviděníhodný!

Riziko eventuálního zbohatnutí VHS nenechalo dlouho v klidu některá podnikatele. Roku 1803 se situace Vlastenecko-hospodářské společnosti náhle a zásadně změnila. Jistou firmou byl vyvolán soudní spor o výklad dvorního dekretu ve věci osvobození od placení kolků. Počínaje rokem 1804 nebylo ani na služné profesora! Ten po 3 roky (1803–1806) přednášel zcela zdarma! Nebylo však ani na jiné nezbytné výdaje, hrozil zánik Společnosti. Tomu ale nezištně zabránil nový prezident Společnosti. Tím byl od roku 1793 nám už známý hrabě **Josef Emanuel Malabaila de Canal**.

Ten Vlastenecko-hospodářskou společnost „vydržoval v době bídy z vlastních prostředků, platil sekretáře i sluhu, poskytl jí prostory pro uskladnění sbírek, dával k dispozici své sady pro pokusnictví, zakupoval za vlastní peníze nové zdroje nebo aspoň opatřoval ve světě modely, běhal po odborných komisích a zkouškách, jednal s továrníky o zavedení nových vynálezů atd. Řídil ji šťastně od 22. března 1793 až do 20. února 1826, tedy plné 33 roky. Prostředky k této dalekosáhlé lidumilnosti mu poskytoval výnos jeho statků Čestice a Řešínsko na Prácheňsku“. (Volf, M.: Organizace a působení Vlastenecko-hospodářské společnosti, ÚVTI ČSAZV, Zemědělské muzeum. Praha 1961)

Spor po třech letech skončil ve prospěch VHS. „Společnost rozkvetla nebývalou měrou“, říká Volf. Roku 1808 se profesor Zúrchauer dočkal pravidelného platu za přednášky na Katedře zemědělství: do roku 1812 ve výši 800 zl., a po tomto roce, to jest po 21 letech služby, ve výši 1200 zl. (s přídavkem 300 zl. na pokusy),

což představovalo v dané době průměrný plat vysokoškolského profesora v Rakousku.

Stolice polního hospodářství v Praze působila od roku 1776 (se sedmiletou přestávkou 1781–1788) až do roku 1906. Při často velmi složitých podmínkách přinesla do vývoje našeho zemědělství velmi cenné impulzy. Ovšem vysoká škola to nebyla! Ta nám byla po desetiletí vytrvale odpírána!

„Práce Mehlerovy a Fussovy znamenají mezník ve vývoji zemědělské literatury v českých zemích, neboť obsahují již prvky vědeckého přístupu“

Toto konstatuje Jaroslav Pátek (za spolupráce V. Urbanové a J. Nožičky) v díle Dějiny techniky v Československu do konce 18. století autorského kolektivu v čele s Lubošem Novým (Academia Praha, 1974), v kapitole nazvané „Literatura pobělohorská a 2. polovina 18. století“.

S **Janem Mehlerem** jsme se už setkali. Původem byl německé národnosti, ale jak zdůrazňují jeho současníci, národnostní překážky neznal! Po studiu práva dostal se do služeb knížete Thuna. V letech 1771 a 1774 absolvoval cesty do Anglie, do Německa, Holandska, Francie. Po návratu roku 1775 přednášel o svých poznatcích a zkušenostech ve Vlastenecko-hospodářské společnosti, a to s takovým úspěchem, že se stal kandidátem na profesora právě zřizované pražské Katedry polního hospodářství. Jak víme, rozhodující činitelé prosadili „vhodnějšího“. Roku 1777 vstoupil tedy do služeb velkostatkáře Colloredo Mansfelda a zde pracoval až do odchodu na odpočinek.

Poznal zemědělství vyspělé Evropy. Kolem roku 1770 navštívil Anglii a psal dříve než Albrecht Thaer o tamějším hospodaření a našemu zemědělství doporučoval využití některých tamních zkušeností. Detailně poznal také zemědělství v celých Čechách, byl častým hostem velkostatkářů i prostých rolníků. Zabýval se složením i vlastnostmi půdy, ale také třeba konstrukcí a zdokonalováním nářadí, jakož i ekonomickými otázkami zemědělství. Znal střídavé hospodaření – věděl však, že jeho úspěšné uplatnění podmiňují společenské přeměny – především svoboda rolníků! Zkrátka mezi encyklopedisty se řadil na přední místo!

Ladislav Skala (Zemědělské písemnictví, tvůrčí síla pokroku. Sborník ČSAZ č. 110, Praha, 1987) upozorňuje také na jeho – jak bývalo tehdy zvykem – obsáhlým titulem uvedenou „Zprávu o obilovinách, luskovinách, okopaninách, umělých krmivech a hospodářských plodinách, s kterými jsem podnikal pokusy v hospodářské zahradě Vaší knížecí milosti purkrabího knížete

z Fürstenbergu v roce 1776, jakož i v jiných místech na venkově – kde se rovněž sděluje, které rostlinné rody čeští zemědělci více méně pěstují anebo k dobrému užítku pěstovati měli a mohli, jakož i o mnou v tomto létu učiněnému zcela novému objevu slavné švédské tolíce srpovité (*Medicago falcata*), která v Čechách roste planě a podle Lineauerova popisu slibuje velké výhody.“

Tato zpráva nese datum 13. prosince 1776. Jedná se podle Skaly o „jednu z prvních ucelených výzkumných zpráv na našem území, možná že vůbec první“.

Pokusy, které samozřejmě nemohly splňovat požadavky exaktních pokusů vědeckých, si přesto zaslouží pozornosti v kontextu historickém, ve vazbě na dobu, v níž byly realizovány. A z tohoto hlediska měly svou nemalou cenu. Přinejmenším odváděly od slepé víry ve staleté tradice a naznačovaly cesty k racionálnějšímu pojetí zemědělství!

Své kvality potvrdil Mehler i na poli literárním. Například nejrozsáhlejší zemědělskou encyklopedií na konci 18. a na začátku 19. stol. se stalo jeho čtyřsvazkové dílo *Die Landwirtschaft des Königreiches Böhmen* (1794–98), ve kterém již popisuje zásady střídání plodin a rozebírá jednotlivá odvětví zemědělské výroby. Velkou pozornost i v zahraničí vzbudil svými spisy o polním nářadí. *Erste Sammlung der Böhmischen Ackergeräthe* (První sbírka českého polního nářadí) vyšla v Praze v roce 1784. (Sbírka se stala prvním zárodkem nynějšího zemědělského muzea.) Po jedenácti letech k ní přidal *Zweite Sammlung* se značným množstvím vlastních nákresů. Měl, podle současníků, mimořádné konstrukční i kreslířské schopnosti. Mimochodem: při této příležitosti hodnotí české polní nářadí jako jednoduché, účinné a laciné. Dodává, že „z mnoha hledisek má vyšší funkční úroveň, než anglické“ (Lom, 1976). Příznivě mu vychází nejednou i úroveň celého našeho tehdejšího zemědělství ve srovnání s obdobnými státy, které jsou na tom klimaticky třeba i lépe...

Druhý z dvojice uvedených v titulku této kapitoly je **František Fuss** (1745–1805), syn měšťana z Berouna. V mládí rolník na malém hospodářství v rodném městě a civilní geometr. Po studiích procestoval Německo, Švýcarsko, Itálii.

V letech 1795–1804 působil jako sekretář Vlastenecko-hospodářské společnosti. Byl u toho, kdy se česky psaná zemědělská odborná literatura začala velmi zvolna domáhat pozic, o které přišla v době pobělohorské. Začínalo to hospodářskými kalendáři. V roce 1795 vyšly první v řeči německé, a to jednak ve vět-

ším formátu (učení pro úřednictvo) a ve dvou minucích (menší kalendáře) v řeči německé i české pro poddaný lid. Obvyklé pohádky a jarmareční senzace byly zde postupně nahrazovány populárně psanými odbornými články z oblasti zemědělství i lesnictví. Fuss, hlavně v „minucích“, publikoval řadu drobných příspěvků, týkajících se zásad pěstování zemědělských plodin. Od roku 1797 redigoval také Společností vydávaný učený almanach *Abhandlungen zur Beförderung der Landwirtschaft*, jichž do zastavení (1806) vyšlo 11 svazků. (*Abhandlungen* vycházely ovšem jen německy.)

Ve funkci sekretáře VHS měl možnost setkat se s předními i zahraničními odborníky, takže i touto formou poznával zemědělství v jiných zemích a v jiných souvislostech. V své knihovně, jak potvrzovali očití svědkové, shromažďoval nejdůležitější spisy tehdejší „světové“ literatury zemědělské. To se samozřejmě odrazilo i v jeho literárním díle, v němž je zřejmý široký rozhled i hluboké znalosti přírodních věd.

Z jeho pera pochází například první učebnice pro potřeby studia hospodářských úředníků *Anweisung zur Erlernung der Landwirtschaft* (Praha, 1795). První díl obsahuje pojednání o půdoznalství, rostlinné a živočišná výroba, ovocnictví, zahradnictví, zemědělském průmyslu s řadou praktických návodů. Druhý díl je věnován lesnímu hospodaření a třetí díl, povahy teoretické, aplikaci přírodních věd v zemědělství.

Zaslouženou pozornost si získalo jeho pětidílné encyklopedické dílo *Beiträge zur Verbesserung der Landwirtschaft in Königreich Böhmen*, vydané v Praze v letech 1795–98 atd. Podle Loma (1976) Fuss je prvním českým autorem, který – mimo jiné – ve stručném výkladu vysvětlil (ovšem německy) celou soustavu nauky o zemědělské podnikové ekonomice, a to ve spisu *Anweisung zu einer neuen Wirtschafts Berechnung* z roku 1800 (Návod novému hospodářskému účetnictví) atd.

Samozřejmě, tímto není vyčerpán rozsah literárního díla uvedených autorů, avšak ani zdaleka výčet našich osobností, které v té době a v této odborné oblasti doma i mimo vlast vynikly. Jejich literární dílo potvrzuje, že zemědělský technický pokrok se u nás mohl již v tomto období opírat o relativně zdatné domácí odborníky. Ovšem řečí vzdělanců se po latině stala němčina nebo angličtina. V zájmu prostého českého drobného rolníka, převážně cizího jazyka neznalého, byla nezbytně potřebná i česky psaná zemědělská odborná literatura! O tom bude řeč později.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová ✻

Redakční rada

Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci

Ing. Ludmila **Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Petr **Hienl**, Místní akční skupina Krajina srdce

PhDr. Aleš **Hradečný**, Praha

Ing. Zorka **Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha

Ing. Emil **Kříž**, Ph.D., Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., Institut celoživotního vzdělávání MENDELU Brno

Ing. Václav **Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR